

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra slovanských jazyků a literatur

Bakalářská práce

Výchovná hodnota jazykových a literárních pořadů ve veřejnoprávních médiích

Vypracovala: Veronika Holubová

Vedoucí práce: PhDr. Milan Pokorný, Ph.D.

České Budějovice 2019

Ráda bych vyjádřila své poděkování PhDr. Milanu Pokornému, Ph.D., který mě při psaní této bakalářské práce obohacoval svými cennými radami a zkušenostmi. Vážím si jeho ochotného přístupu.

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci na téma *Výchovná hodnota jazykových a literárních pořadů ve veřejnoprávních médiích* jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 74b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam i o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 30. 12. 2019

.....

Veronika Holubová

Anotace

Bakalářská práce se zabývá jazykovými a literárními pořady prezentovanými v českých veřejnoprávních médiích – České televizi a v Českém rozhlasu. V teoretické části představuje vybrané pořady, popisuje, jakými tématy se zabývají, a pokouší se o jejich interpretaci. Na základě dotazníkového šetření u žáků základních škol a dalších okruhů respondentů je sestavena praktická část, jež ukazuje, jak média veřejné služby těmito pořady naplňují svou vzdělávací a výchovnou funkci.

Klíčová slova

veřejnoprávní média, Český rozhlas, Česká televize, jazykové pořady, literární pořady

Abstract

The bachelor thesis deals with linguistic and literary broadcasts in Czech Public Service Media – Czech Radio and Czech Television. The theoretical part introduces the chosen programmes in terms of their topics, and makes their reading. The practical part is compiled from questionnaires answered by pupils of primary schools and other respondents. The aim of the practical part is to find out the educational value of these programmes.

Key words

Public Service Media, Czech Radio, Czech Television, linguistic broadcast, literary broadcast

Obsah

I. ÚVOD	8
II. TEORETICKÁ ČÁST	9
1 MÉDIUM A KOMUNIKACE	9
1.1 TERCIÁRNÍ MÉDIA	9
1.1.1 Masová komunikace a její znaky.....	9
1.2 ROZHLAS A TELEVIZE.....	11
1.2.1 Historické hledisko	11
1.2.2 Charakteristika	11
2 VEŘEJNOPRÁVNÍ MÉDIA	13
2.1 VEŘEJNÝ ZÁJEM	13
2.2 HLAVNÍ CÍLE VEŘEJNOPRÁVNÍHO VYSÍLÁNÍ	14
2.3 KULTURNÍ PODSTATA.....	14
2.4 ČESKÝ ROZHLAS	15
2.4.1 Kodex Českého rozhlasu	15
2.4.1.1 Zvláštní pozornost dětskému posluchači	15
2.4.1.2 Umělecké, vzdělávací a osvětové pořady	16
2.4.1.3 Jazykový projev	16
2.5 ČESKÁ TELEVIZE	17
2.5.1 Kodex České televize.....	17
3 KLÍČOVÉ KOMPETENCE VE VÝUCE ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY	18
3.1 JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE	18
3.1.1 Komunikační a slohová výchova	19
3.1.2 Jazyková výchova	19
3.1.3 Literární výchova.....	19
4 POŘADY V ČESKÉ TELEVIZI.....	20
4.1 KNÍŽKA DO BATŮŽKU	20
4.2 KRÁLÍKOVA ČÍTANKA.....	21
4.3 ČTENÁŘSKÝ DENÍK.....	21
4.4 TŘISTATŘICETTŘI.....	23
4.5 ASAP	25
4.6 U ZAVĚŠENÉ KNIHY.....	26

4.7	O ČEŠTINĚ	27
4.8	ČTENÍ NA DĚČKU	29
4.9	ČESKO JEDNA BÁSEŇ	29
5	POŘADY V ČESKÉM ROZHLASE	31
5.1	DVOJKA	31
5.1.1	O původu příjmení	31
5.1.2	Okouzlení slovem	32
5.1.3	Slovo nad zlato	34
5.2	VLTAVA.....	35
5.2.1	Četba na pokračování	35
5.2.2	BáSnění	36
5.2.3	Svět poezie	36
5.2.4	Stránky na dobrou noc.....	37
5.2.5	Reflexe: Literatura!	37
5.2.6	Schůzky s literaturou.....	38
5.2.7	Papoušek na motocyklu	38
5.2.8	Povídka, Klasická povídka, Současná povídka	39
5.3	PLZEŇ.....	39
5.3.1	Jazykový koutek	39
5.4	PLUS.....	40
5.4.1	Knížky Plus.....	40
5.4.2	Radiokniha	41
5.5	RÁDIO JUNIOR.....	41
III.	<u>PRAKTICKÁ ČÁST</u>	<u>43</u>
6	CÍL, METODY A PŘEDPOKLADY PRÁCE	43
7	VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	46
8	SHRnutí PRAKTICKÉ ČÁSTI	56
IV.	<u>ZÁVĚR.....</u>	<u>58</u>
V.	<u>SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ</u>	<u>60</u>

Seznam zkratek

ČRo – Český rozhlas

ČT – Česká televize

EBU – Evropská unie vysílatelů

RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

I. ÚVOD

Současná doba nám přináší mnoho možností, jak se dovzdělávat, vyhledávat informace nad rámec toho, co se jako žáci a studenti učíme, nebo o co se sami aktivně zajímáme. Jednou z možností takového sebevzdělávání je využívat výtěžků dnešní společnosti, a sice masových médií. Právě rozhlas a televize, jež mezi ně patří, nám poskytují kromě zpravodajských, kulturních a zábavních pořadů také pořady se vzdělávací a výchovnou funkcí. Česká veřejnoprávní média, Český rozhlas a Česká televize, se mimo jiné ve svých kodexech zavazují být prospěšná veřejnosti, ctít národní kulturu, národní jazyk, být vzorem kultivovaného projevu a vystupování. Věnují zvláštní pozornost dětskému posluchači, jazykovému projevu, ale také vzdělávacím a osvětovým pořadům. Výše zmíněná média mají ve svých vysílacích programech nemalé množství relací, které se zabývají českým jazykem či literaturou. Tato bakalářská práce se svým obsahem na tuto věc snaží upozornit.

Práce je členěna na dvě části – teoretickou a praktickou. Prvním oddílem teoretické části je kapitola *Médium a komunikace*, jež hovoří o médiích obecně, vysvětluje tedy pojmy médium, komunikace, terciární média a masová komunikace. Následně přináší základní poznatky o rozhlase a televizi. Druhou kapitolou jsou *Veřejnoprávní média*. V ní je vysvětlena podstata veřejnoprávního vysílání a připomenuty jsou i hlavní cíle vysílání tohoto typu. Součástí kapitoly je pojednání o Českém rozhlase a České televizi včetně jejich kodexů. Třetí kapitola s názvem *Klíčové kompetence ve výuce českého jazyka a literatury* přibližuje, co má být výsledkem vzdělávání u žáků základních škol v oblasti komunikační a slohové výchovy, jazykové výchovy a výchovy literární. Čtvrtá část *Pořady v České televizi* přináší devět vybraných pořadů, které se zabývají tématem český jazyk či literatura. Stejně tak práce uvádí *Pořady v Českém rozhlase*.

Praktická část se opírá o výsledky dotazníkového šetření u žáků základních škol a dalších okruhů respondentů. Ti odpovídali, jaký je jejich vztah k českému jazyku, jaký vztah mají k literatuře, zda sledují Českou televizi a poslouchají Český rozhlas, jaké z uvedených jazykových a literárních pořadů znají, zda jejich učitel někdy obohatil výuku o takový pořad či pořad podobného typu, a jestli by ocenili použití takových relací ve výuce.

II. TEORETICKÁ ČÁST

1 MÉDIUM A KOMUNIKACE

Při pokusu o definování pojmu „veřejnoprávní médium“ se dostáváme až k termínu z oblasti základních lidských potřeb, a sice komunikaci, protože informační přenos, jak komunikaci chápeme, nemůže být realizován bez svého média. Médium je výraz uplatňující se v mnoha oborech, kromě jiných například v chemii či fyzice, tato práce však popisuje médium komunikační neboli takové, které „*zprostředkovává někomu nějaké sdělení*“.¹

V širším pojetí lze za médium označit i kódy používané při komunikaci, tedy jazyk. V takovém případě hovoříme o primárních komunikačních médiích. Sekundární média (obrázky, písmo, tisk, prostředky mechanického, analogového a digitálního nahrávání, různé signalizační znaky, přenosové a vysílací techniky a počítačové komunikační sítě) vznikla v reakci na potřebu přenášet sdělení na větší vzdálenost a udržet jej co nejdéle. Předmět našeho zájmu, rozhlas a televize, patří do terciárních médií.²

1.1 Terciární média

1.1.1 Masová komunikace a její znaky

Terciární neboli masová média umožňují masovou komunikaci, tedy komunikaci s tzv. masou. Masa je velmi početný, rozptýlený, neuzavřený a hlavně anonymní soubor jednotlivců. Tato masa se v komunikaci staví do role příjemce a na rozdíl od účastníků interpersonální komunikace³ nestojí svému vysílateli „tváří v tvář“. Tento jednosměrný, neosobní tok informací má za následek zpětnou vazbu přicházející až se zpožděním. Odložené zpětné vazby jsou si ale tvůrci mediálních obsahů vědomi, proto se snaží, aby

¹ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPOVÁ. Média a společnost. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4., s. 16

² Tamtéž, s. 17

³ Komunikace mezi dvěma až třemi lidmi (Jirák, Köpplová 2007, s. 16)

se na konečném obsahu sdělení do jisté míry podílel recipient samotný, a to například možnostmi reagovat svými dopisy či telefonáty.⁴

Považuji za nezbytné zmínit také Thompsona⁵, který nabádá k opatrnosti při používání výrazu „masová“, protože ne vždy je obecnost velmi početná. Naopak většina mediálních produktů totiž vytváří obsah pro relativně malý a specializovaný okruh recipientů. Nechápejme tedy masovou komunikaci jen z hlediska množství, ale především z hlediska rozmanitosti příjemců.

Kromě jednosměrnosti je pro masovou (mediální) komunikaci typická dostupnost a trvalost sdělení, kterou umožňují používané speciální technologie. Mediální komunikace je tedy zaznamenávána a následně reprodukována, čímž umožňuje jakési cestování v čase i prostoru.⁶

Neméně důležitým aspektem, kterým se masová komunikace liší od té „nemasové“, je jakási „průmyslovost“. Produkované sdělení lze totiž vnímat jako zboží, které má za úkol uspokojit a formovat poptávku a pochopitelně přinést nějaký zisk.⁷

McQuail⁸ charakterizuje masová média jako instituce s určitými formálními i neformálními pravidly, na které kladou společnost i společenské instituce různé požadavky. Hlavní činností mediálních institucí je „*produkce a distribuce znalostí, informací, idejí, kultury*“ a kromě těchto hlavních úkolů se vyznačují profesionální a byrokratickou organizací, dobrovolnou účastí jak odesílatele, tak recipienta, a svobodou.

⁴ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. Média a společnost. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4., s. 36-37

⁵ THOMPSON, John B. Média a modernita: sociální teorie médií. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0652-6., s. 26-27

⁶ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. Média a společnost. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4., s. 36

⁷ Tamtéž, s. 38

⁸ MCQUAIL, Denis. Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5., s. 69

1.2 Rozhlas a televize

1.2.1 Historické hledisko

Z hlediska historického vývoje patří rozhlas a televize k médiím elektronickým či elektrotechnickým, spolu s telegrafem a telefonem. Vývojově mladšími médii než výše zmíněná masová jsou už jen média digitální neboli nová, která jsou na rozdíl od „starých“ médií vždy přístupná a aktuální.⁹

Z masových médií patří naše dvě právě popisovaná mezi ta nejmladší – noviny a jiná tištěná média mají svůj počátek již v první polovině 19. století, zatímco rozhlas až ve 20. letech 20. století a televize v 50. letech 20. století.¹⁰

1.2.2 Charakteristika

McQuail¹¹ označující tato dvě média za vysílací média tvrdí, že vznikla bez předem definovaného obsahu a musela se v této oblasti inspirovat u již existujících médií. Rozhlas spolu s televizí tedy hledal své využití až po svém vzniku. Jak už bylo zmíněno výše, rozhlas i televize bývají kontrolovány veřejnými institucemi, což pro ně přináší jisté ekonomické výhody, určitý politický význam a značnou popularitu.

Televize je přitažlivá nepochybně díky svému audiovizuálnímu obsahu, který je zároveň velmi rozmanitý – většina populace vidí právě v televizi hlavní zdroj zpráv a reklamy, a pro některé recipienty plní toto médium také vzdělávací úlohu. Tato rozmanitost by zcela jistě nefungovala bez složité technologie a organizace, kterých se televizi dostává. Díky svému národnímu a mezinárodnímu charakteru má velký dosah. Již nastíněný znak, veřejný charakter televize, způsobuje určitou regulaci jejího vysílání.¹²

Rozhlas, jenž své největší slávy dosáhl ve 40. letech 20. století, se stále těší početnému posluchačskému publiku především díky velmi pestrému mnohožánrovému

⁹ NIKLESOVÁ, Eva. *Teorie a východiska současné mediální výchovy*. České Budějovice: Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2007. ISBN 978-80-7040-995-4., s. 52, 56

¹⁰ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4., s. 38

¹¹ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5., s. 46

¹² Tamtéž, s. 47

obsahu. Jeho produkce i dostupnost navíc není tolik finančně nákladná, jako je tomu u televize, což je spolu s absencí místního nebo časového omezení velkou výhodou.¹³

¹³ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5., s. 47

2 VEŘEJNOPRÁVNÍ MÉDIA

Veřejnoprávní média neboli média veřejné služby (rozhlas či televize veřejné služby) jsou prostředky, které umožňují veřejnoprávní vysílání. Tento systém vysílání fungující zejména v Evropě je financován především veřejností z tzv. koncesionářských poplatků a jeho smyslem je sloužit právě této veřejnosti tím, že bude naplňovat její zájem a bude jí tím prospěšný.¹⁴

Vysílatelé veřejné služby jsou vedle soukromých vysílatelů součástí tzv. duálního (smíšeného) vysílání. Kromě již uvedeného koncesionářského (uživatelského) poplatku, který je placen povinně, je zdrojem příjmů médií veřejné služby prodej vysílacích časů pro účely reklamy, popřípadě teleshoppingu. Druhým typem vysílání, které je reprezentováno především Spojenými státy americkými, je jednoduchý systém vysílání. Tento typ zahrnuje pouze soukromý sektor, jehož součástí je soukromé komerční vysílání a soukromé neziskové vysílání. Hlavním cílem komerčního vysílání je tvořit zisk, zatímco druhý typ vysílání obsahuje rovněž stanice založené na principu služby veřejnosti, náboženské a vzdělávací stanice. Finance programy tohoto systému vysílání čerpají nejvíce z reklamy a od sponzorů.¹⁵

2.1 Veřejný zájem

Masová média mají v dnešní společnosti velký význam, a proto je vhodné, aby svou funkci dobře splňovala. Povinnosti a rozsah veřejné služby jsou dány těmto institucím zákonem. Nejdůležitějšími znaky veřejnoprávních médií jsou podle Hvíždaly¹⁶ i podle médií samotných pluralisticko-stranicky neutrální informace, objektivita a vyváženost.

Pluralisticko-stranicky neutrální informace je pojem týkající se především zpravodajství. Veřejnoprávní zpravodajství musí být nestranné, nesmí hájit ničí zájmy, nesmí ovlivňovat občany. Zmíněná pluralita znamená, že veřejný prostor patří

¹⁴ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5., s. 583

¹⁵ JEŠUTOVÁ, Eva. *Od mikrofonu k posluchačům: z osmi desetiletí českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003. ISBN 80-86762-00-9., s. 414-415

¹⁶ HVÍŽĎALA, Karel. *Moc a nemoc médií*. Praha: Dokořán, 2003. ISBN 80-86569-70-5, s. 238-240

všem občanům daného státu bez rozdílu náboženské a politické příslušnosti či mateřského jazyka, a média veřejné služby by se měla snažit pokrýt zájmy všech těchto a dalších skupin.¹⁷

V otázce veřejnoprávnosti médií je nejvíce skloňovaným pojmem objektivita neboli „*stupeň identity události a její reprodukce ve zpravodajství*“. Platí zásada, že při zpracovávání informace by měl tvůrce zprávy čerpat nejméně ze dvou zdrojů, ctít soukromí, být věcný a nezájatý. Norma zajišťující tuto objektivitu a další zásady bývá popsána v tzv. etických a redaktorských kodexech.¹⁸

2.2 Hlavní cíle veřejnoprávního vysílání

Službu veřejnosti se média veřejné služby snaží plnit díky svému celoplošnému pokrytí. Dalšími cíli jsou pestrost postojů, názorů a obsahu, ctění národní kultury, jazyka a identity, stejně tak respektování různorodosti svých posluchačů a diváků, již zmíněná nestrannost při poskytování informací a pochopitelně upozadění zisku ve prospěch veřejného zájmu. I přes podmínku, kterou je nezávislost na vládě, si veřejnoprávní vysílání dále klade za cíl poskytovat „*službu potřebám politických stran*“.¹⁹

2.3 Kulturní podstata

Tomský²⁰ zmiňuje kulturní a politickou problematiku týkající se existence veřejnoprávních médií. Co se politické problematiky týče, popisuje shodně jako výše uvedení autoři nezávislost, pluralitu a objektivitu. Důležitým aspektem, jímž se veřejnoprávní média liší od komerčních, bulvárních, je jejich kulturní podstata, o kterou je třeba dbát: „*Proti žvanění staví kulturní projev, proti jednotlivosti souvislost, proti bezduché zábavě zábavu inteligentní, proti bombastičnosti dramatičnost, proti*

¹⁷ HVÍŽĎALA, Karel. *Moc a nemoc médií*. Praha: Dokořán, 2003. ISBN 80-86569-70-5, s. 238

¹⁸ Tamtéž, s. 238-239

¹⁹ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5., s. 192

²⁰ TOMSKÝ, A. Smysl a poslání veřejnoprávních médií. In: *Právo veřejnosti a veřejnoprávní média*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2000, s. 14-18. ISBN 80-7041-064-7., s. 14-18

„lepkavé pohodovosti“ přátelský, ale nevtíravý projev, který prohlubuje sféry duchovního života, a to na všech okruzích a pro všechny typy posluchačů.“

2.4 Český rozhlas

Český rozhlas byl zřízen 1. ledna 1992 zákonem č. 484/1991 Sb., díky kterému získal vlastní právní subjektivitu. Do té doby byl součástí Československého rozhlasu. Jedná se o instituci, která nese status veřejnoprávního rozhlasu, a která je součástí EBU (Evropská unie vysílatelů). Stejným zákonem byla rovněž ustanovena Rada Českého rozhlasu, nový orgán dohlížející na tvorbu a šíření programů ČRo. Rada čítající devět členů je Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR volena na šest let (podle novely č.192/2002 Sb.).²¹

Devadesátá léta 20. století plná technologických, obsahových a institucionálních změn zapříčinila jistý pokles do té doby výsadního postavení Českého rozhlasu. Ze státního rozhlasu se stal rozhlas veřejné služby, který byl nucen čelit množství nově vzniknuvších soukromých stanic. *„Český rozhlas však zůstal veřejnou, kulturní a národní institucí, jejíž úkoly není schopno zajistit žádné soukromé médium.“*²²

2.4.1 Kodex Českého rozhlasu²³

Práva a povinnosti Českého rozhlasu a jeho zaměstnanců vzhledem k veřejnosti popisuje kromě Zákona o ČRo také jeho Kodex. Ten se skládá z preambule a tří hlav.

2.4.1.1 Zvláštní pozornost dětskému posluchači

Hlava I. definuje ČRo jako nestrannou a neutrální instituci, která radí na první místo svého posluchače a dbá na jeho potřeby – především snahou vyhovět maximálnímu počtu příjemců širokou volbou témat a žánrů, ale také snahou bez prodlení reagovat na posluchačovy podněty týkající se vysílání - popřípadě pořádáním virtuálních exkurzí na internetu či dnů otevřených dveří. Hlava I. také

²¹ JEŠUTOVÁ, Eva. *Od mikrofonu k posluchačům: z osmi desetiletí českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003. ISBN 80-86762-00-9., s. 424-425

²² Tamtéž, s. 480

²³ Kodex Českého rozhlasu. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/kodex-ceskeho-rozhlasu-7722382>

zmiňuje práva a povinnosti vztahující se k rozhlasovému poplatku a k tvůrcům svých pořadů.

V souvislosti s touto prací však považuji za nejdůležitější článek č. 3, který nese název *Zvláštní pozornost dětskému posluchači*. Výběrem pořadů se ČRo zavazuje předávat i svým nejmladším posluchačům základní hodnoty společnosti a napomáhat kulturní orientaci dítěte. Poskytuje české i světové pohádky, rozhlasové hry, soutěže, vzdělávací a výchovné pořady, neboť si je vědom své ojedinělé pozice producenta rozhlasové tvorby pro děti a mládež. Ani při této tvorbě neopomínají děti s handicapem a jiné menšinové skupiny.

2.4.1.2 Umělecké, vzdělávací a osvětové pořady

Hlava II. Kodexu ČRo seznamuje čtenáře s pestrou programovou skladbou Českého Rozhlasu – vysílány jsou pořady zpravodajské, publicistické, diskusní, zábavní či se sportovní tematikou. Zmiňuje také vysílání do zahraničí, péči o archivní fond, komerční vysílání nebo charitativní a dobročinnou činnost.

Články 8 a 9 jsou vzhledem k tématu této práce nejdůležitější – definují, komu a jak slouží umělecké, vzdělávací a osvětové pořady. Rozhlas vnímejme jako zprostředkovatele uměleckých hodnot, vždyť poskytuje hudební, slovesnou, dokumentární a dramatickou tvorbu.

2.4.1.3 Jazykový projev

Hlava III., která je poslední a zároveň nejrozsáhlejší, se zabývá profesními a etickými otázkami, které se týkají například náboženství, pravidel při nahrávání, vyobrazování násilí či sexuálně explicitního chování či hospodaření.

V článku 16 se ČRo zavazuje používat ve vysílání spisovný, kultivovaný jazyk zbavený frází či klišé, a stát se tak pro své posluchače vzorem správného vyjadřování. V tomto bodě jako budoucí učitelka českého jazyka shledávám velký význam – i pro žáky, kteří se o český jazyk a případně o literaturu z vlastní vůle nezajímají, je jistě přínosné slyšet a podvědomě přijímat jazykový projev, který je na úrovni a z kterého budou čerpat i v jiných oborech.

2.5 Česká televize²⁴

Česká televize vznikla 1. ledna 1992 zákonem o České televizi č. 483/1991 Sb. Jedná se o veřejnoprávní televizi, jejímž kontrolním orgánem je Rada ČT čítající patnáct členů volených Poslaneckou sněmovnou na období šesti let. Financování České televize je podobné jako u Českého rozhlasu – většina finančních prostředků přichází z televizních poplatků, další příjmy z podnikatelské činnosti (reklama). Také ČT je stejně jako ČRo součástí EBU.

2.5.1 Kodex České televize²⁵

Kodex ČT popisující zásady naplňování veřejné služby v televizním vysílání se skládá z preambule a 26 článků. Obsah těchto článků je velmi podobný obsahu Kodexu ČRo. Také Česká televize řadí na první místo své diváky, určuje roli tvůrce svých pořadů, definuje svůj vztah k poplatníkovi, věnuje se otázkám etiky a náboženství, střetu zájmů, živému vysílání či kritickým situacím, hospodaření atd.

Pro účely této práce jsou stěžejní články č. 2 – Zvláštní pozornost dětskému divákovi, č. 8 – Umělecké pořady a vkus, č. 9 – Jazykový projev a č. 10 – Vzdělávací a osvětové pořady. Protože obsahově tyto články korespondují s výše popsány články Kodexu ČRo, nepovažuji za nutné znovu je uvádět.

²⁴ Základní informace o ČT. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/zakladni-informace-o-ct/>

²⁵ Preambule a výklad pojmů. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/preambule-a-vyklad-pojmu/>

3 KLÍČOVÉ KOMPETENCE VE VÝUCE ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

Klíčové kompetence, tedy soubor vědomostí, schopností, dovedností, hodnot a postojů, jež má žák ve výuce získat, definuje Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále RVP ZV). Jedná se o kurikulární dokument státní úrovně, podle kterého si následně každá škola vytváří svůj Školní vzdělávací program. Kompetencím se učíme po celý život, výsledkem tohoto učení má být člověk co nejlépe připravený na své uplatnění ve společnosti.²⁶

„V etapě základního vzdělávání jsou za klíčové považovány: kompetence k učení; kompetence k řešení problémů; kompetence komunikativní; kompetence sociální a personální; kompetence občanské; kompetence pracovní.“ Kompetence komunikativní, jež shledávám vzhledem k tématu této práce za klíčové, říkají, že žák je po ukončení ZŠ schopen kultivovaného, výstižného vyjadřování a logické formulace svých myšlenek. V komunikaci s lidmi dokáže druhým naslouchat a reagovat na jejich promluvy, argumentovat a obhájit si vlastní názory. Získané komunikativní schopnosti žák dále využije při navazování vztahů a při jiných společenských příležitostech.²⁷

3.1 Jazyk a jazyková komunikace²⁸

Podle RVP ZV patří předmět Český jazyk a literatura (ČJL) do vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace (součástí této oblasti jsou také cizí jazyky). Kultivování jazyka a komunikace je pro vzdělávání zásadní. Komunikačním schopnostem se žáci neučí jen proto, aby byly naplněny cíle RVP, ale především z důvodu uplatnění takových znalostí v dalším vzdělávání, v jiných oborech a v běžném životě. Kromě komunikační výchovy je součástí popisované oblasti slohová výchova a samozřejmě jazyková a literární výchova.

²⁶ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: MŠMT, 2017 [cit. 2019-07-03]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>

²⁷ Tamtéž, s. 10-11

²⁸ Tamtéž, s. 16-17

Cílem výuky ČJL je naučit žáka chápat jazyk jako historické, kulturní a národní dědictví a jako nástroj celoživotního vzdělávání. Učitel ČJL by měl žákovi jazyk prezentovat nejen jako prostředek k získávání informací a sdělování myšlenek, ale také v něm budovat kladný vztah k němu. Podstatným cílem je již zmíněný kultivovaný projev, díky němuž je dítě schopné sebe prezentace, a také rozvoj emocionálního a estetického vnímání.

3.1.1 Komunikační a slohová výchova²⁹

Pro naplnění cílů z této části ČJL by měl být žák po ukončení 9. třídy schopný rozlišit spisovný a nespisovný projev, rozpoznat komunikační záměr, v komunikaci volit odpovídající jazykové prostředky (včetně nonverbálních a paralingválních v mluvené řeči), vytvořit soudržný text, ve kterém uplatní gramatické a další znalosti, nebo napsat životopis, žádost či popis pracovního postupu.

3.1.2 Jazyková výchova³⁰

Jazyková výchova má žáka naučit používat spisovný jazyk a seznámit ho i s jinými vrstvami češtiny. Žák by měl dále rozeznat větu jednoduchou a souvětí, umět zařadit slova ke slovním druhům, být schopný samostatně pracovat s jazykovými příručkami, rozpoznat přenesená pojmenování nebo na základě textu pojmenovat způsoby obohacování slovní zásoby.

3.1.3 Literární výchova³¹

Očekávanými výstupy v oblasti literární výchovy jsou především znalosti základních literárních druhů, žánrů, směrů a jejich hlavních představitelů. Na základě četby by měl být žák schopen interpretovat smysl díla, jeho strukturu, jazyk, vyjádřit své dojmy nebo popsat základní prvky autorského stylu. Cílem je také vzbudit v žákovi pozitivní vztah k literatuře, což se dále projevuje například schopností hledat si informace „v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích“.

²⁹ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: MŠMT, 2017 [cit. 2019-07-03]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>, s. 22

³⁰ Tamtéž, s. 23

³¹ Tamtéž, s. 24

4 POŘADY V ČESKÉ TELEVIZI

4.1 Knížka do batůžku³²

Jedná se o krátký pořad (stopáž 4 minuty), v němž známé osobnosti divákům představují svou oblíbenou knihu. Režisérkou je Maria Procházková. Pořad má 13 dílů, vyroben byl v roce 2006, vysílán v letech 2008, 2009, 2010 a 2012 na ČT1 a ČT2, nyní lze některé epizody sledovat online na webových stránkách ČT. Vždy začíná úvodním slovem moderátorky, která říká, že existují knihy, které bychom si vzali kamkoli, a kterým proto budeme říkat knížka do batůžku. Už z tónu moderátorčina hlasu lze vyvodit, že cílovou skupinou jsou primárně diváci mladšího školního věku. Protože pravděpodobným záměrem tvůrců této relace je především inspirovat oblíbenými knihami, a podnítit tak čtenářskou aktivitu, může být pořad prospěšný i staršímu divákovi. Dětem své knihy představili například herec Jiří Macháček (Vinnetou), socioložka Jiřina Šiklová (Malý princ), spisovatelka Lucie Seifertová (Lovci mamutů), mim Ctibor Turba (Kubula a Kuba Kubikula) nebo sochař Olbram Zoubek (Odyssea).

Host Jan Burian³³ hovoří takto: „*Nazdar děti! Přečtu báseň. (...) Skvělá báseň pochází z knihy, která se jmenuje Klapzubova jedenáctka, napsal ji Eduard Bass a je to moje nejoblíbenější dětská kniha, protože je to zároveň o fotbale a zároveň je to pohádka. A v tom je to pěkný. (...) Takhle začíná ta kniha. A potom že museli trénovat. A jak trénovali, co tam všechno je, jo, co museli.(...)*“ Při svém krátkém vyprávění o Klapzubově jedenáctce Jan Burian používá hovorovou češtinu, například „*jsou tam skvělé věci*“; „*no, ty ilustrace jsou pěkný*“.

Herečka Aňa Geislerová³⁴ k dětem promlouvá také hovorovým jazykem: „*Jsou to takový prostě příběhy o dvou žabácích, kamarádech, který spolu podnikali různé věci.*“ „*Já jsem vybrala takovej příběh, kterej se jmenuje koláčky.*“ Používání hovorové

³² Knížka do batůžku. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10098965974-knizka-do-batuzku/>

³³ Knížka do batůžku: Jan Burian. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10098965974-knizka-do-batuzku/206552110680002/>

³⁴ Anna Aňa Geislerová. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10098965974-knizka-do-batuzku/206552110680013-anna-ana-geislerova/>

češtiny, která je mluvenou podobou spisovného jazyka, shledávám pro účely pořadů tohoto typu za přijatelné.

4.2 Králíkova čítanka³⁵

Již nevysílaný, avšak na webových stránkách ČT dostupný sedmidílný animovaný seriál z roku 2010, cílí především na diváky mladšího školního věku. Ve třiminutových epizodách přednesem Jana Vondráčka seznamuje děti s významnými básněmi českých básníků 19. století – Pocestný (Čelakovský), Hra na vojáky (Vinařický), Máj (Mácha), Štědrý den (Erben), Epigramy (Borovský), Jak lvové bijem o mříže (Neruda), Přilítlo jaro z daleka a Žitné pole (Hálek). Průvodcem na obrazovce je malý králík stylizovaný do určitých rolí v závislosti na konkrétní básni – například v epizodě o Máji se stává poutníkem, ve Štědrém dnu je dívkou toužící poznat svého milého v odrazu vodní hladiny.

Autoři cyklu Milada Sukdoláková ml. a Lubomír Dušek touto tvorbou hlavně díky poutavému grafickému ztvárnění zpřístupňují pro dnešního dětského čtenáře možná trochu těžkopádné a nesrozumitelné 19. století. Internetové stránky pořadu říkají toto: (...) „*I když je cyklus laděn spíše pocitově a hravě, jeho hlavní cíl je edukativní a domníváme se, že by se mohl stát i svého druhu učební pomůckou.*“

4.3 Čtenářský deník...³⁶

Čtenářský deník... je cyklus prezentovaný jako dokumentární literární průvodce současnou literární scénou o stopáži 13 minut. Nejstarší díl, který lze přehrát na webových stránkách ČT, je z roku 2008, tehdy byl vysílán na ČT2, dnes je pořad stále uváděn, a to na ČT art. Knihy různých žánrů soudobých českých autorů představují osobnosti z řad výtvarníků, spisovatelů, básníků, novinářů, literárních vědců, herců a dalších. Tito průvodci před kamerou hovoří s autory o jedné jejich knize z různých úhlů pohledu. Dozvídáme se tedy informace jak o tématu a motivech, tak o okolnostech vzniku díla, často mívá interpretace filosofický, nebo jiný přesah

³⁵ Králíkova čítanka. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10268377650-kralikova-citanka/>

³⁶ Čtenářský deník... *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10169663406-ctenarsky-denik/>

v závislosti na osobě průvodce. Ten zpravidla čte úryvek z knihy, a posléze s autorem prochází různými místy spojenými se svým a autorovým životem, hlavně však s daným literárním prostředím.

Například díl³⁷ o knize Jozova Hanule Květy Legátové v režii Pavla Řehoříka byl zasazen do prostředí valašské horské vsi. Některé pasáže čte moderátor epizody Josef Králík spolu se staříčkou obyvatelkou této oblasti Annou Korábovou. Zmíněné prostředí dodává celému dílu na autenticitě, divák se tak snadno může ponořit do příběhu. V této konkrétní epizodě autorka Květa Legátová nepředstavuje ani tak knihu jako takovou, ale hovoří spíše o svém životě, o praxi učitelky a o setkávání se svými žáky.

Čtenářský deník... přináší divákům povídání o knihách více i méně známých – Hrdý Budžes (Irena Dousková), Báječná léta pod psa (Michal Viewegh), Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou (Arnošt Lustig), Nebe pod Berlínem (Jaroslav Rudiš), Rok kohouta (Tereza Boučková) jsou díla a autoři, které většina žáků zná. Pořad však neopomíjí ani knihy jako Straka v říši entropie, kterou napsala cenou Magnesia Litera oceněná Markéta Baňková. Fyzikální bajky ze života, jak zní podtitul této humorné knihy, mohou zaujmout jak dítě, tak dospělého, jak nadšence do fyziky, tak naprostého laika.

Dalšími díly v této relaci prezentovanými jsou například Fízl Petra Placáka, Selský baroko Jiřího Hájička, Bílej kůň, žlutej drak Jana Cempírka (vydáno pod pseudonymem Lam Pham Thi), Alhambra Terezy Brdečkové, Bereme, co je Věry Noskové nebo Kdybys nebyla, vymyslím si tě Ivana Krause.

Tento pořad nepovažujeme za primárně určený dětskému divákovi, je však nepochybně vzdělávacího a popularizačního charakteru. Cílí spíše na vyspělejšího čtenáře, jako inspirace ke čtenářství ale vhodně poslouží i žákovi 2. stupně ZŠ.

³⁷ Čtenářský deník. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10169663406-ctenarsky-denik/308292320020018-ctenarsky-denik-kveta-legendova-jozova-hanule/>

4.4 Třistatřicetři³⁸

Literární revue Třistatřicetři je vysílána již od roku 1999 až dodnes, což je pro druh takového pořadu poměrně neobvyklé. Stopáž pořadu je 52 minut, vysílán je jednou měsíčně na ČT art a provází jím literární, filmový a televizní publicista Jan Lukeš a herec, režisér a dramatik Jan Schmid. Jejich cílem je pomocí tohoto pořadu pokusit se zachovat základní literární a kulturní hodnoty, přiblížit ze široka a v kontextu divákovi konkrétní literární tvorbu, ale nahlíží také do práce nakladatelů, scénáristů, fotografů, skladatelů či překladatelů. Jan Lukeš a Jan Schmid pomáhají objevovat autory nové, nebo již známé, ale v novém světle, kladou jim otázky, které jsou neotřepané, zajímavé, podněcující přemýšlení, zároveň však do jisté míry odlehčené.

Pořad se odehrává z velké části v různých exteriérech, jeho tvůrci cestují po celé republice, kde navštěvují své hosty. Dané lokality jsou spjaty s životy autorů a především s jejich díly – a tak se prostřednictvím Třistatřicetři divák může podívat na Valašsko za v posledních letech velmi populární autorkou Alenou Mornštajnovou, lingvistou Janem Ullrichem i Evženem Bočkem, do Kerska v díle věnovaném Bohumilu Hrabalovi, na Sázavu za Michalem Vieweghem a Pavlem Kohoutem, popřípadě na Českou Sibiř, kde žije básník a fejetonista Vladimír Stibor.

Jednotlivé díly bývají zpravidla členěny na rubriky. Některé z nich se objevují v revue pravidelně, některé jsou spíše příležitostné. V rubrice nazvané *VIP* se prezentují různé osobnosti z řad kultury a literatury (publicistka Lída Rakušanová, kardinál Dominik Duka), *Tržiště* informuje, kdo nás v posledních letech opustil, popřípadě připomíná výročí úmrtí (Vladislav Vančura), nebo oslavu narozenin (Valja Stýblová). Každý díl literární revue má své téma, například *Ostrov pokladů literárních*, *Lidice*, *Fakta a fikce*, *Divadlo světa a svět jako divadlo*, *Posledních dvacet let*, *Slovo a obraz*. Rubrika *Spisovatel* nebo *Spisovatelka* seznamuje diváka s méně známými autory, například Jiřím Šulcem, pisatelkou pochmurných románů Viktorií Hanišovou či Radkou Denemarkovou. *Encyklopedické heslo* vysvětluje většinou mnohovýznamové pojmy související s tématem dílu (fikce, rekonstrukce, scéna). V rubrice *Čtete a doporučujeme* moderátoři prezentují nově publikované knihy, které mohou dle jejich

³⁸ Třistatřicetři. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1096008034-tristatricettri/>

názoru čtenáře zaujmout, zmíněn je například Miloš Doležal a jeho kniha třech dokumentárních povídek z protektorátu Čurda z hlíny. Poukázáno je také na Jiřího Stránského, kterému vyšla kniha Šťěstí napodruhé. Část pořadu nazvaná *Přesah literatury* přináší další hosty z řad literátů a dalších umělců (muzikant Ivan Hlas, zpěvačka a sochařka Jindra Víková). Závěrečnou rubrikou je *Hádanka a dobrá zpráva*. Diváci pořadu mohou posílat přesmyčky ukrývající jména českých spisovatelů a následně za správné odpovědi získat publikace různých nakladatelství.

Jako příklad uvádím díl³⁹, který měl premiéru 9. dubna 2011 a tematicky je zaměřen na oblast kolem Šumperka. V úvodu moderátoři zmiňují Václava Kaplického, který se místním prostředím inspiroval ve svém díle *Kladivo na čarodějnice*. Od starého dubu, který v tomto příběhu sehrál svou roli, se přesouvají moderátoři do Velkých Losin, kde se nachází již jediná ruční papírna v Čechách a také jedna z nejstarších v Evropě. Stále však nachází své využití při produkci papíru určeného pro reprezentační listiny, certifikáty, dopisní papír nebo bibliofilské tisky. Následuje rubrika *Tržiště*, ve které pánové Lukeš a Schmid vzpomenu na Arnošta Lustiga, který v uplynulém měsíci zemřel a který byl hostem pořadu v roce 2005. Zmiňují také Karla Jaromíra Erbena, od jehož narození uplynulo 200 let, a ocitáme se tak v tzv. „Erbenovském roce“. Při návštěvě šumperské Městské knihovny autoři revue věnují pozornost především knihám a autorům regionálním, například Janu Bendovi a jeho knize *Češi a Němci v historii Šumperska*. V rubrice *Encyklopedické heslo* se diváci dozvídají význam slova regionalismus a při návštěvě Bruntálu si vyslechnou odpovědi obyvatelů města na anketní otázku, zda čtou a kupují knihy. Moderátorské duo navštěvuje Slezskou univerzitu, kde si povídá s literárním historikem, překladatelem a pedagogem Liborem Martinkem, a také navštíví opavské nakladatelství Perplex. V rámci rubriky *Čteme a doporučujeme* uvádí knihu *První dáma Zlína* o Marii Baťové autora Pavla Hajného nebo *Blběnka* ruské autorky Svetlany Vasilenko. Hádanka tohoto dílu, která hledá v přesmyčce jméno českého spisovatele, zní KLAM TENORA a ŘEKL ARAMIS. Závěrem moderátoři lákají na další díl příslibem hostů, kteří slaví svá významná životní jubilea.

³⁹ Třistatřicetři. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1096008034-tristatřicettri/211562254200003/>

Cílovou skupinou této literární revue je nepochybně poučený a vyspělejší čtenář, který se o literaturu aktivně zajímá. Přihlédnou-li k faktu, že jména umělců zmíněná v pořadu jsou často běžnému divákovi neznámá (často se objevují regionální autoři) a dle mého názoru okrajová, spatřuji tento pořad pro žáka ZŠ spíše jako jakousi nadstavbu.

4.5 ASAP⁴⁰

Literární týdeník slibující rozhovory o nemarketingové literatuře byl vysílán na ČT art od března 2016 do konce roku 2017. Navázal tak na zrušený pořad U zavěšené knihy. Webové stránky pořadu umožňují zhlédnutí všech 66 odvysílaných dílů, jejichž moderátory jsou Jiří Podzimek (zároveň vedoucí projektu), Kristýna Večeřová, Pavlína Bartoňová, Bohdan Bláhovec a později Barbora Kukrechtová. Stopáž pořadu se pohybuje kolem 25 minut a jeho název odkazuje k anglickému spojení „As Soon As Possible“ neboli „co možná nejdříve“, čímž chce diváka nalákat, aby doporučené knihy četl ihned. Tvůrci pořadu zároveň tuto zkratku vysvětlují jako Azyl Svěbytnosti, Apel Paměti. ASAP se nevěnuje jen beletrii, ale zajímají jej například knihy sociologické či historiografické, pokouší se obsáhnout svým bádáním co nejvíce žánrů. Úvodní stránka pořadu revue prezentuje následovně: „*ASAP hledá nakladatele, knihkupce a především čtenáře, kteří se nepotřebují „ubavit k smrti“. S vaší pomocí je dokážeme nalézt, nabídnout jim inspiraci, objevit svět nemarketingované literatury, jež odolává zevšednění a zapomenutí.*“

Každý díl⁴¹ má své konkrétní téma – v prvním díle je to například *Horor*, v nejnovějším *Knihy, které zmizely*, čímž autoři upozorňují na to, že i týdeník ASAP je vysílán naposledy. Dalšími tématy jsou například *Dětská literatura*, *Bibliofilie*, *400 let výročí Shakespeara*, *Fotografie*, *Židé*, *Čína*, *Rusko* nebo *Autisté*. Téma zpravidla prostupuje celou epizodou a odráží se rovněž ve zmíněné zkratce ASAP – díl *Horor* má podtitul *A Smrt Automaticky Přijde*, epizoda *Emigrace* pak *Azyl Svobody*, *Anebo*

⁴⁰ ASAP. Česká televize [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11467071846-asap/>

⁴¹ ASAP: Přehled dílů. Česká televize [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11467071846-asap/dily/>

Prokletí?, podtitul dílu *Fotografie* zní *A Sýr A Ptáček* a podtitulem *Dětské literatury* je *Alibi Slov Adresovaných Pidilidem*.

Také ve svých mluvených projevech se moderátoři ohlížejí na téma dílu. Slovní zásobu pak ožívují výrazy jako *mrtvolný vědec*, *utéci hrobníkovi z lopaty*, *zvrhlá kniha* nebo *potit krev (Horor)*⁴².

Epizodu *Dětská literatura* moderátoři uvádějí slovy: „*Děti již zřejmě spí. Spí, spějí a nakonec i dospějí.*“⁴³ Tento konkrétní díl zde zmíním podrobněji pro větší názornost struktury pořadu. Po úvodním slovu moderátorské dvojice Podzimek a Bláhovec přicházejí *Novinky*. V nich jsou zmíněny nově publikované knihy, konkrétně výbor básní Hrábky drápky odpadky, které editoval Petr Šrámek, a mimo jiné první díl Autobiografie Marka Twaina. Pozvání do rubriky *Noční host* přijal výtvarník, spisovatel a performer Petr Nikl, který odpovídá například na otázku, jakou roli pro něj hraje provázání textu s obrazem. Další částí dílu je rubrika *Na návštěvě*, která představuje nakladatelství Verzone a jeho provozovatelku Veroniku Benešovou Hudečkovou. Následuje poslední rubrika, opět *Noční host*, tím je tentokrát nositel Státní ceny za literaturu Pavel Brycz. Divák si vyslechne jeho postoj k dětské literatuře nebo odpověď na to, jak vypadá jeho „vnitřní dítě“ a také jak důležitá je pro něj zpětná vazba od jeho dětských čtenářů.

Ani tento pořad není primárně určen dětskému divákovi – zaprvé byl vysílán v pozdních večerních hodinách a ani tematicky neodpovídá potřebám žáků základních škol. Přesto ho však považuji za osvětový a vzdělávací. Podobně jako *Třistatřicet tři* najde zalíbení spíše u vyspělejších čtenářů.

4.6 U zavěšené knihy⁴⁴

Další pořad České televize označovaný za literární týdeník je pořad *U zavěšené knihy*. 92 dílů odvysílaných na ČT art v období září 2013 až prosinec 2015

⁴² ASAP: Horor – A Smrt Automaticky Přejde. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11467071846-asap/216562231000002/>

⁴³ ASAP: Alibi slov adresovaných pidilidem. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11467071846-asap/216562231000020/>

⁴⁴ *U zavěšené knihy*. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10619821880-u-zavesene-knihy/>

zprostředkovává především informace o autorech a novinkách na knižním trhu. V relaci o stopáži 26 minut se střídají dvě moderátorské dvojice - Petr Vizina a Karolína Kočí, popřípadě Jiří Podzimek a Kristýna Večeřová.

Úvod Zavěšené knihy patří zmínce o nejprodávanějších knihách uplynulého týdne v různých nakladatelstvích republiky, například táborského Baobabu. Plynule pak pořad přechází k dalšímu tématu, někdy pomocí scénky jako například hned v úvodním díle⁴⁵ z 5. září 2013, ve které se přenášíme do chemické laboratoře, v níž se reportér Ondřej Moravec snaží přijít na „správný vzorec“ vedoucí k napsání bestselleru. Dalšími pravidelnými rubrikami jsou *Rozhovory* (novinář Martin Hradecký, výtvarník Jiří Sozanský, ilustrátorka Tereza Říčanová, anglista Jan Čáp, spisovatelka Tereza Boučková, spisovatel Pavel Kohout ad.), *Alibi*, kde lidé různých profesí mluví o své oblíbené knize (designér Jan Čapek, spisovatel Amos Oz, masér Jan Vaňura, herec a architekt David Vávra, hudebnice Markéta Irglová), *Ukázky z knih* a *Závěrečný citát*, i když také zde existují výjimky a některé díly nemají jasně dané dílčí části.⁴⁶

Větší množství rubrik a reportáží v rámci jednoho dílu spolu s kratší stopáží dělá ze Zavěšené knihy atraktivní pořad, který má spád a dynamiku. Také moderátorské živelné vystupování a prostředí studia je pro divákovo oko příjemnější než pochmurná atmosféra, kterou lze cítit u ASAP a někdy také u Třistatřicetři. Ani tento pořad však necílí na dětského diváka – nejen kvůli některým tématům, jež mohou být vnímané jako kontroverzní (Erotická literatura nebo Homosexualita v literatuře), ale také pozdním vysílacím časem.

4.7 O češtině⁴⁷

O češtině je vzdělávací cyklus o zajímavostech, krásách a záludnostech češtiny vysílaný od ledna 2006 do srpna 2012. Stopáž pořadu je 14 minut a periodicita vysílání jednou týdně. Snad jako jediný podobný vzdělávací pořad se prezentuje jako zábavný

⁴⁵ U zavěšené knihy. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10619821880-u-zavesene-knihy/213411000170001/>

⁴⁶ U zavěšené knihy: Přehled dílů. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10619821880-u-zavesene-knihy/dily/>

⁴⁷ O češtině. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10098745482-o-cestine/212563235500020/>

a ojedinelý je také svým zaměřením na jazyk, nikoli literaturu. Všemi díly provází moderátor Aleš Cibulka, kterého hranými scénkami doplňují herci Ivana Andrlová a Zbyšek Pantůček.

Každý díl⁴⁸ je zaměřen na konkrétní jazykový jev nebo s českým jazykem související záležitost – například přechylování, rod podstatných jmen, číslovky, přechodníky, profesní mluva, slang, zkratky, interpunkce, psaní s/z, mě/mně, dvojsmysly, slovosled, používání rázu, Český národní korpus, přísloví, frazeologismy, neologismy, vykání, podmiňovací způsob atd. Moderátor diváky stručně seznámí s problematikou daného dílu a pomocí hrané scénky ji s pomocí lingvistů z Ústavu pro jazyk český jednoduše a srozumitelně vysvětlí. Většinou je hostem pořadu také známá osobnost (př. Zora Jandová, Karel Fiala, Miloň Čepelka), se kterou Aleš Cibulka hovoří o diskutované věci. Pravidelnou rubrikou je *Odpovědنا*, kde odborníci na český jazyk reagují na dotazy diváků, a *Čeština pod lupou*, ve které se moderátor na lingvistické otázky ptá lidí na ulici.

Jako příklad jedné konkrétní epizody uvádím díl z 23. 7. 2012.⁴⁹ Je zaměřen na slangovou mluvu pracovníků metra. V úvodní rubrice *Čeština pod lupou* Aleš Cibulka pokládá otázku, jaké je přídavné jméno od slova jezevčík a od lidí na ulici se mu dostává odpovědí jako jezevčíkovo, jezevčí, jezevčátko, jezevčíkový a jezevčíčí. Správně je poslední uvedený výraz, zatímco jezevčí je přídavné jméno od slova jezevec. Slovo jezevčík je použito i v hrané scénce, ve které nepoučená žena hovoří s pracovníkem metra. Následně lingvistka z Ústavu pro jazyk český Mgr. Barbora Procházková vysvětluje slova uplatňovaná v mluvě těchto lidí – například jezevčík označuje schéma síť metra, uši jsou tlačítka pro otvírání dveří a plechovka je vůz metra. Hosty dílu jsou herec Oldřich Vízner a dabérka Daniela Bartáková. Druhá scénka je zaměřena na reklamní slogany.

Pro svou srozumitelnost, pestrý výběr témat a nenásilnou formu prezentování nových poznatků je podle mého názoru pořad O češtině vhodný pro žáky základních škol i pro širokou veřejnost (spíše pro nenáročného diváka).

⁴⁸ O češtině: Videoarchiv. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10098745482-o-cestine/video/>

⁴⁹ O češtině: 23. 7. 2012. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10098745482-o-cestine/212563235500017/video/>

4.8 Čtení na Děčku⁵⁰

Na dětském programu ČT Děčko existuje mnoho pořadů, které usilují o zachování tradice české pohádky. Vzhledem ke skutečnosti, že většina z nich je určena dětem předškolního věku, ojedinele dětem mladšího školního věku, a všechny jsou založené na podobném principu, nebudu jim v této práci věnovat více prostoru. Jedná se o pořady jako Malovaná čítanka, Čítanka, Kočování za pohádkou, Čtení s Radostí, Čtení do ouška, Bajkovník, Nezbedné pohádky, Pohádky Boženy Němcové nebo Pohádky Karla Jaromíra Erbena.

Dovolím si vyzdvihnout pouze poslední dva jmenované pořady, které prezentují pohádky našich významných sběratelů ústní lidové slovesnosti – Boženy Němcové a Karla Jaromíra Erbena.

Pohádky Boženy Němcové⁵¹ čte v desetiminutovém videu herec Jiří Dvořák. Poslechnout si diváci mohou známé příběhy jako například Chytrá horákyň, Chudák a boháč, O bílém hadu a Alabastrová ručička, ale tvůrci pořadu nezapomínají ani na méně známé, například Silný Ctibor nebo Tajemný pás. K dispozici jsou videa ve dvou verzích – základní verze je obohacena o znakový jazyk.

Podobně pojatý je pořad Pohádky Karla Jaromíra Erbena⁵². Stejně jako předchozí relace má stopáž o délce deset minut a také dílů je deset. Pohádky jako Dlouhý, Široký a Bystrozraký, Jabloňová panna, Otesánek, Jezinky či O třech přadlenách čte Josef Somr. Také tento seriál má verzi pro neslyšící.

4.9 Česko jedna báseň⁵³

Česko jedna báseň je dokumentární cyklus osmiminutových portrétů současných českých básníků a básnířek. Diváci mohli pořad sledovat každý týden na ČT2 od ledna

⁵⁰ Děčko: Pořady. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://decko.ceskatelevize.cz/porady>

⁵¹ Děčko: Pohádky Boženy Němcové. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://decko.ceskatelevize.cz/pohadky-bozeny-nemcove>

⁵² Děčko: Pohádky Karla Jaromíra Erbena. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://decko.ceskatelevize.cz/pohadky-karla-jaromira-erbena>

⁵³ Česko jedna báseň: Přehled dílů. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-02]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10121102744-cesko-jedna-basen/dily/>

2007 do konce téhož roku, poté byl vysílán od ledna do června 2011, také na ČT2. Některé díly jsou v současnosti opakovány na ČT art, na stránkách pořadu je nahráno 69 dílů, přehrát lze jen některé z nich.

Cyklus nabízí pohled do současné české poezie prostřednictvím autorů, kteří čtou úryvky svého díla a také díla svých oblíbených básníků a přátel, a snaží se je interpretovat. Divák – čtenář má pak možnost blíže svého autora poznat a pochopit jeho motivaci k psaní, jeho myšlenky, vize, osobnost. Pořad přináší jména jako Jakub Chrobák, Pavel Řezníček, Miroslav Fišmeister, Zdena Záborská, Luděk Marks nebo Nela Hanelová. Z řad známějších jmen lze zhlédnout medailonek Jana Vodňanského, Ludvíka Kundery, Zdeňka Rotrekla, Jáchyma Topola, Jiřího Dědečka, Jiřího Gruši, J. H. Krchovského, Martina Reintera a Jiřího Suchého.

Opět uvádím jednu konkrétní epizodu⁵⁴, a sice díl o Pavlu Šrutovi, který je širší veřejnosti známý především jako autor knih pro děti. Pavel Šrut vypráví o autorech, kteří ho inspirovali, ale které v poslední době nahradili jiní, jako například Emanuel Frynta nebo Oldřich Wenzl. Pro krátký přednes v pořadu si vybral Františka Hrubína a Miroslava Fišmeistera, následně čte svou báseň O jistém N.

Pro žáka 2. stupně ZŠ může posloužit tato relace jako inspirace ke čtení, určena je ale spíše náročnějšímu a vyspělejšímu divákovi, protože některé medailonky jsou silně filosofického rázu.

⁵⁴ Česko jedna báseň: Pavel Šrut. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-02]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10121102744-cesko-jedna-basen/307292320020043-cesko-jedna-basen-pavel-srut/>

5 POŘADY V ČESKÉM ROZHLESE

5.1 Dvojka

5.1.1 O původu příjmení⁵⁵

Dvouminutový až pětiminutový pořad Českého rozhlasu vysílaný od března 2016 (dosud) na stanici Dvojka se zabývá onomastikou, tedy naukou o vlastních jménech. Slyšet ho posluchači mohou v odpoledních hodinách jako součást rubriky *Odpoledne s Dvojkou*. Zpočátku byl moderovaný Kateřinou Dvořákovou a Jiřím Holoubkem (některé díly moderovaly také Eva Kličková či Lucie Husárová), nyní jím provázejí Iva Bendová a Jakub Kaloč. Informace o konkrétních příjmeních vyhledává, zpracovává a moderátorům poskytuje lingvistka a odbornice na onomastiku PhDr. Žaneta Dvořáková. Většinu epizod lze přehrát v Audioarchivu ČRo.

V počátku vysílání *O původu příjmení* moderátoři objasňují původ jmen svých rozhlasových kolegů, a tak se posluchač dozvídá, že příjmení Jančařík, Jandová nebo Jandák jsou odvozena od vlastního jména Jan, které je hebrejského původu a znamená „Bůh je milostivý“.⁵⁶ Také moderátor Jiří Holoubek vysvětluje, odkud pochází jeho příjmení, které ovšem není tak jednoduché, jak by se mohlo jevit. Mohlo jít o chovatele či milovníka holubů, člověka s holubičí povahovou, ale také nadutce.⁵⁷

Další díly⁵⁸ už jsou zaměřeny na vysvětlování jmen posluchačů, kteří svůj dotaz vnesou na adresu *puvodprijmeni@rozhlas.cz*. Většinou se dotazují lidé na jména neobvyklá - Pohunek, Surman, Brtva, Skružný (14. 6. 2016), Štroncer, Zdvořák, Derka,

⁵⁵ O pořadu *O původu příjmení*. *Český rozhlas Dvojka* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-04].

Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/o-puvodu-prijmeni-7231789/o-poradu>

⁵⁶ Hein: *O původu příjmení*. *Český rozhlas Dvojka* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-04].

Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/hein-7546661>

⁵⁷ Holoubek: *O původu příjmení*. *Český rozhlas Dvojka* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-04].

Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/holoubek-7546655>

⁵⁸ Hledání v Audioarchivu: *O původu příjmení*. Česká televize [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-09]. Dostupné z:

<https://hledani.rozhlas.cz/iradio/?query=&reader=&porad%5B%5D=O+p%25AFvodu+p%2599%C3%ADjmen%C3%AD>

Brachtl, Kotas (27. 6. 2016) nebo Crhák, Jobek, Kodídek, Kodys, Filipi (20. 6. 2017). Pořad se těší velké oblibě posluchačů, jak lze zjistit z jejich dopisů a také z množství dotazů. 21. 6. 2017 na svou odpověď čekalo přibližně 2000 tazatelů. Kromě historie příjmení na základě dotazů také moderátoři přináší poučení o obecných otázkách. Kolem 13. století se začínala užívat příjmy, předchůdci dnešních příjmení. Nejčastěji bývala příjmy utvářena na základě vlastností a vzhledu (Starý, Veselý), profese (sedlák) a bydliště (Hořejší).

Atraktivnosti pořadu je dosaženo spoluprací s posluchači, již této možnosti hojně využívají, ale také rychlým a stručným popisem původu příjmení. Pořad je vhodný pro každého zájemce o český jazyk, posluchač si rovněž pravidelným poslechem snadno osvojí cizí slovo onomastika.

5.1.2 Okouzlení slovem⁵⁹

Okouzlení slovem byl pořad Dvojky vysílaný od ledna 2015 do března 2019. Provázeli jím Luděk Munzar a František Novotný v neděli dopoledne (po roce vysílání, předtím odpoledne) každý týden, stopáž činila přibližně 30 minut.

Pořad usiluje o zdůraznění půvabu obyčejných slov prostřednictvím diskuse dvou moderátorů. Určen je všem, kteří pociťují k mateřskému jazyku stejnou lásku jako jeho tvůrci. První díl⁶⁰ je věnován obrozencům, buditelům a vlastencům, díky nimž náš jazyk, jak ho známe dnes, existuje. Celý díl tak pracuje se slovem „vlast“ – posluchač tedy může slyšet vlastenecká slova Václava Jaromíra Picka zhudebněná folkovou skupinou Spirituál kvintet a Svěrákovu skladbu Chválím tě, země má. Zmíněn je také Josef Jungmann, jenž do českého lexika přinesl slova jako obloha, rostlina, plod, dolina či přízvuk, a další významná osobnost naší řeči, Karel Čapek se svou Úvahou o významu jazyka. Epizoda vrcholí vyjádřením lásky k Národnímu divadlu a českým umělcům.

⁵⁹ O pořadu Okouzlení slovem. *Český rozhlas Dvojka* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/okouzleni-slovem-7230626/o-poradu>

⁶⁰ Okouzlení slovem: Krása obyčejných slov. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://prehravac.rozhlas.cz/audio/3288017>

21. 1. 2015 byl vysílán díl⁶¹ věnující se nářečím, Luděk Munzar vypráví svou historku o tom, jak si v Praze chtěl koupit kramflek, ale prodavačka bramboráků ho poslala k ševci. Moderátor Novotný posluchačům čte první dochovanou českou větu a objasňuje, co ve Slezsku znamená „Kaj meškáš?“ (Kde bydlíš?). Okouzlení slovem jsou průvodci pořadu také v případě ustálených rčení⁶², zaznívá například rčení „lež má krátké nohy“, ale řeč přichází i na palindromy (Zeman seno dones na mez), přechylování a zkratky. Součástí zmiňovaného dílu je píseň Zkratky Ivana Mládka a Hvězda na vrbě jako odpověď na diskutované mnohovýznamové slovo hvězda.

Jiné díly jsou nazvány například *Slova patřící dětem* (moderátoři zdůrazňují, jak důležité je vést děti k četbě)⁶³, *Slova ovocná* (vysvětlení původu slova jablko)⁶⁴, *Slova chvály* (moderátor připomíná synonyma pro slovo chválit jako libovat a velebit)⁶⁵, *Slova starověká* (řeč je mimo jiné o antickém božstvu)⁶⁶ a *Slova ze školních škamen* (škamna znamenají školní lavice)⁶⁷.

V Okouzlení slovem jsou diskutována slova odborná i banální, hlavním cílem je však upozornit na krásu českého jazyka, uvědomit si, jak je naše řeč bohatá, vážit si jí a pečovat o ni. Nenáročným, avšak poutavým a místy vtipným vyprávěním je moderátorské duo schopné přimět k poslechu posluchače různého věku i vzdělání.

⁶¹ Okouzlení slovem: Nářečí. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://prehovac.rozhlas.cz/audio/3298329>

⁶² Okouzlení slovem: Ustálená rčení. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://prehovac.rozhlas.cz/audio/3308679>

⁶³ Okouzlení slovem: Slova patřící dětem. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://prehovac.rozhlas.cz/audio/3646493>

⁶⁴ Okouzlení slovem: Slova ovocná. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://prehovac.rozhlas.cz/audio/3932887>

⁶⁵ Okouzlení slovem: Slova chvály. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://prehovac.rozhlas.cz/audio/3798804>

⁶⁶ Okouzlení slovem: Slova starověká. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://prehovac.rozhlas.cz/audio/3822306>

⁶⁷ Okouzlení slovem: Slova ze školních škamen. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://prehovac.rozhlas.cz/audio/3912620>

5.1.3 Slovo nad zlato⁶⁸

Další pořad na Dvojce Českého rozhlasu věnující se lingvistickým otázkám je Slovo nad zlato. Přibližně pětiminutový pořad vysílaný od ledna 2014 až doposud zpravidla uvádějí dva moderátoři, v současné době Jan Rosák a jazykovědec Karel Oliva. Pořad však prošel několika změnami, spolutvůrkyní pořadu byla v minulosti například PhDr. Markéta Pravdová z Ústavu pro jazyk český. Také periodicita je nyní změněna, od ledna 2019 lze pořad poslouchat jednou týdně po 15. hodině (dříve byl pořad vysílán každý všední den).

V této práci představuji nynější formát pořadu (moderátoři Rosák a Oliva). Jednotlivé díly komentují většinou jedno vybrané slovo (většinou se jedná o podstatná jména a slovesa), ale věnují se také například ustáleným slovním spojením a jevům jako spřežky, interpunkce, duál, slovesný vid atd. Na dotazy Jana Rosáka odpovídá docent Oliva vysvětlením původu slov a jevů, nastiňuje změny v průběhu vývoje, zmiňuje souvislost s jinými jazyky, stejně tak historické souvislosti, a poskytuje posluchači další zajímavé poznatky. Tímto způsobem byla analyzována slova a sousloví jako disident, pamflet, Boží hod, tip a typ, facka, zapálená lýtka, chléb, flinta, perník, chřest, šerík, věhlas a mnoho dalších.⁶⁹

Jako příklad uvádím díl⁷⁰ z 27. 7. 2018 reagující na dotaz posluchačky, jaký vývoj mělo slovo pakáž a zda nějak souvisí se slovem bagáž. U knih Aloise Jiráska totiž posluchačka zaregistrovala větu *Kdykoli jela náhodská vrchnost do Prahy nebo do Vídně, dováželi za ní pakáž*. Docent Oliva vysvětluje, že kdysi mohla být slova pakáž a bagáž používána ve stejném významu, a navíc odkazuje na rakouskou němčinu, která ve výslovnosti příliš neodlišuje znělé a neznělé souhlásky. Ze slova bagáž se tak stalo slovo pakáž znamenající vše, co bylo potřeba stěhovat při armádních přesunech.

⁶⁸ O pořadu Slovo nad zlato. *Český rozhlas Dvojka* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-08].

Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/slovo-nad-zlato-7230566/o-poradu>

⁶⁹ Hledání v Audioarchivu: Slovo nad zlato. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-08].

Dostupné z:

<https://hledani.rozhlas.cz/iRadio/?query=&reader=&stanice%5B%5D=%C4%8CRo+Dvojka&porad%5B%5D=Slovo+nad+zlato>

⁷⁰ Slovo nad zlato: Bagáž a pakáž. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-08]. Dostupné z: <https://prehravac.rozhlas.cz/audio/3947529>

Postupně se význam slova rozšířil a pakáží byly nazývány i osoby, které toto přesouvání prováděly a které podle vyšších vojenských důstojníků vykonávaly podřadnou práci. Dnes lze toto označení tedy chápat jako pejorativní výraz pro spodinu obecně.

Pořad vnímám jako vhodný pro kohokoli, koho baví nad jazykem přemýšlet, dozvídat se o něm nové a zajímavé informace. Docent Oliva nabízí však výklad poměrně obsáhlý, pro žáka 2. stupně ZŠ obsah pořadu slouží spíše jako doplňkový zdroj ke studiu. Nejedná se o pořad primárně určený dětskému publiku.

5.2 Vltava

5.2.1 Četba na pokračování

Každý den v 18,30 vysílá Vltava půlhodinovou Četbu na pokračování. Jak je velmi výstižně uvedeno v popisku pořadu: „*Četba na pokračování je základním pilířem slovesného vysílání. Poskytuje zasvěcený přehled o nejhodnotnější beletrii původní i překladové. Řada vzniká ve spolupráci s renomovanými odborníky jednotlivých jazykových oblastí. Je to příležitost pro specificky rozhlasový tvar slovesné tvorby i pro rozhlasové herectví. Knihy čtou přední čeští interpreti.*“⁷¹

Četba na pokračování má ve svém archivu převážně náročné tituly, často se jedná o rozsáhlá existenciální, psychologická díla, velké romány s historickou tematikou či díla filosofického rázu. Posluchači tak mohli slyšet například dvacetidílné Durychovo Bloudění, manifest beatnického hnutí Na cestě Jacka Kerouaca, Vančurovu Markétu Lazarovou, Čepovu Sestru úzkost, ale také Životopis Karla IV. či Zbraslavskou kroniku.⁷²

Vzhledem k respektování autorských a interpretačních práv je obvyklé, že pořady tohoto typu bývají umístěny na webových stránkách pouze po dobu jednoho týdne po samotném odvysílání. Tento postup platí i u několika dalších pořadů, jež jsou v mém výčtu níže.

⁷¹ O pořadu Četba na pokračování. Český rozhlas Vltava [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-04]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/cetba-na-pokracovani-5057553/o-poradu>

⁷² Četba na pokračování: Nejnovější. Český rozhlas Vltava [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-13]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/cetba-na-pokracovani-5057553>

5.2.2 *BáSnění*⁷³

Osobnosti z literárního prostředí, ale i další umělci vždy v pěti dílech přečtou ukázkou svých oblíbených básní a krátce je okomentují. Ze známých osobností, které se s posluchači podělily o básně a jejich interpretaci, uvádím Jiřího Žáčka, Jiřího Hájíčka, Miloně Čepelku a Hanu Maciuchovou. Zazněly básně českých i zahraničních autorů (např. F. Halase, I. M. Jirouse, B. Reyneka, T. S. Eliota, F. Villona).

Ačkoli někteří autoři předkládaných básní jsou nejspíše žákům 2. stupně ZŠ známí, domnívám se, že pořad není pro tuto skupinu příliš atraktivní (primárně ani není určen dětem, stejně tak ostatní pořady Vltavy).

5.2.3 *Svět poezie*

Jednou týdně v pozdních večerních hodinách Vltava vysílá patnáctiminutový pořad o známé i méně známé české a světové poezii. Přednes uskutečňují často divadelní herci a jiné osobnosti kultury, svou interpretaci a komentář k básni nezřídka přidávají také překladatelé, pokud se jedná o zahraniční verše. Po odvysílání je díl dostupný na webu po dobu jednoho týdne. V době tvorby této části bakalářské práce je možné poslechnout si díl „*Na vlnách TSF. Verše z poetistické sbírky Jaroslava Seiferta*“. Nejen o sbírce básní *Na vlnách TSF*, ale také o programu poetismu, avantgardě obecně a teoretických spisech poetistických autorů referují herci Pavel Leicman a Luboš Ondráček. Přednes vhodně uzpůsobují charakteru poetismu svou dikcí a frázováním.⁷⁴

Tvůrci pořadu se dále věnovali např. básním F. Halase, J. H. Krchovského, J. Skácela, J. Ortenu, V. B. Nebeského, G. Apollinaira, S. Becketta či R. M. Rilkeho. Výše popisovaný díl o poetismu (zároveň jediný, který jsem měla možnost slyšet)

⁷³ BáSnění. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-04]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/basneni-5989144>

⁷⁴ *Na vlnách TSF. Verše z poetistické sbírky Jaroslava Seiferta*. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-06]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/na-vlnach-tsf-verse-z-poetisticke-sbirky-jaroslava-seiferta-8113920#volume>

považuji za dobrou alternativu pro žáky, které nebaví číst (nejen básně) – umělecký přednes totiž podle mého názoru dokáže posluchače dobře zaujmout.⁷⁵

5.2.4 *Stránky na dobrou noc*

Jak napovídá název, každý všední den krátce před půlnocí vysílá Vltava „*krátké prózy, zkazky, cestopisné črty, pohádky, folklorní vyprávění, pověsti, legendy, mýty, biblické příběhy*“.⁷⁶ Asi čtvrtročníkový pořad uvedl například Puškinovy Stropy intimní (čtou Zdeněk Ornest a Radim Vašinka), Aškenazyho povídku Jak jsme si tě vymysleli (čte Ladislav Mrkvička), Andersenovu Šťastnou rodinku (čte Stanislav Zindulka) nebo Pražské hokynáře Jana Nerudy (čte Bořivoj Navrátil). Z důvodu autorských práv je možné pořad přehrát na webu maximálně týden po odvysílání.⁷⁷

5.2.5 *Reflexe: Literatura!*⁷⁸

Pořad Reflexe: Literatura! nabízí posluchačům každý čtvrtek ve 13 hodin téměř hodinovou debatu o české i světové literatuře. Diskutují autoři, čtenáři a kritici, a to nejen o konkrétních dílech, ale i o široce pojatých tématech jako například překladatelská a nakladatelská praxe, nejlepší české básně, anglo-americká literatura nebo literární kritika. Co se týká konkrétních jmen, jsou diskutována díla například Milana Kundery, Josefa Topola, Jiřího Gruši, Vladimíra Holana či Kazua Ishigura.

Jako příklad uvádím díl⁷⁹ z 21. listopadu 2019 s názvem *Jak se během tří desetiletí proměnila literatura pro děti a mládež?* Tuto epizodu jsem jako ukázkou zvolila záměrně – vzhledem k charakteru mé práce. Na téma literatury pro děti a mládež (dále LDM) diskutují literární historičky Svatava Urbanová a Markéta Andričíková.

⁷⁵ Svět poezie. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-06]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/svet-poezie-5057454>

⁷⁶ O pořadu Stránky na dobrou noc. *Český rozhlas Vltava*[online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-09]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/stranky-na-dobrou-noc-5057451/o-poradu>

⁷⁷ Stránky na dobrou noc: Nejnovější. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-09]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/stranky-na-dobrou-noc-5057451>

⁷⁸ Reflexe: Literatura!: Nejnovější. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-12]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/reflexe-literatura-5988812>

⁷⁹ Jak se během tří desetiletí proměnila literatura pro děti a mládež? *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/jak-se-behem-tri-desetileti-promenila-literatura-pro-deti-a-mladez-8112456>

Průvodkyně pořadem Eva Lenartová nejprve hovoří s literární historičkou Svatavou Urbanovou o změnách v LDM před a po revolučním roce 1989, zmiňují tedy například odtabuizování témat po revoluci v knihách pro dívky, velký rozmach ve vydávání českých a zahraničních encyklopedií a následný vzestup počítače a internetu. Urbanová zmiňuje pop-up neboli plastické knihy, publikace Petra Nikla, Petra Síse či Pavla Čecha, současných autorů LDM. Po revoluci došlo také k detabuizaci témat jako handicap, sexuální orientace, nemoc a smrt (Ivona Březinová: *Řvi potichu, brácho*; Petr Borkovec: *Věci našeho života*). Řeč přišla i na literární akce jako *Celé Česko čte dětem* či *Noc s Andersenem*. Moderátorka si spolu s paní literární historičkou všimá také fenoménu zobrazování neúplných rodin nebo dětí ve střídavé péči (Ivona Březinová: *Ťapka, kočka stěhovává*). V závěru pořadu se moderátorka zaměřuje na LDM na Slovensku spolu se slovenskou literární historičkou a pedagožkou Markétou Andričíkovou.

5.2.6 *Schůzky s literaturou*

Český rozhlas Vltava každou neděli ve 20 hodin uvádí *Schůzky s literaturou*, pořad, který je na webových stránkách charakterizován těmito slovy: „*Pořady věnované jednomu nebo více tvůrcům, fenoménům, směrům i obdobím české a světové beletrie i poezie. V této řadě uvádíme i dramatizace literárních děl. Specifický rozhlasový cyklus poskytuje erudovaný autorský pohled na zvolené téma.*“⁸⁰

Prostor v jednotlivých epizodách dostalo například dílo J. K. Šlejhara, V. Havla, K. H. Máchy, A. C. Doylea či L. Ferlinghettiho. Také tento pořad umožňuje přehrát si celou epizodu pouze do týdne po odvysílání, u některých je k dispozici krátká ukázka.⁸¹

5.2.7 *Papoušek na motocyklu*

Meziválečnou literaturou se zabývá půlhodinový cyklus *Papoušek na motocyklu*, jímž provázejí Kateřina Piorecká a Martin Lukáš. Ač by se z názvu mohlo zdát, že se zaměřují především na poetismus, není tomu tak. V širších souvislostech

⁸⁰ O pořadu *Schůzky s literaturou*. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/schuzky-s-literaturou-5057568/o-poradu>

⁸¹ *Schůzky s literaturou*: Nejnovější. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/schuzky-s-literaturou-5057568>

prezentují tehdejší literaturu nejen českou, ale i zahraniční společně se společenskými a historickými událostmi. Své vyprávění oživují čtením dobových textů.⁸²

5.2.8 Povídka, Klasická povídka, Současná povídka

Český rozhlas Vltava přináší tři různé pořady zaměřené na drobný literární útvar, a to povídku. Klasická povídka⁸³ je vysílána od roku 2017, čímž navázala na pořad Povídka⁸⁴, který je také stále vysílán. Spolu se Současnou povídkou⁸⁵ uvádí půlhodinové epizody čtených povídek od široké škály českých i světových autorů. Z těch všeobecně známých uvádím Josefa Škvoreckého (Dokud nás smrt nerozloučí), Květu Legátovou (Barborka pro milého), Karolinu Světlou (Skalák), Jamese Joyce (Soupeři), ze současných Petru Hůlovou (Lidi budou opakovat: chudáci děti).

5.3 Plzeň

5.3.1 Jazykový koutek

Přibližně třiminutový pořad Jazykový koutek vysílá Český rozhlas Plzeň od ledna 2007. Krátké příspěvky poskytují podobný obsah jako Slovo nad zlato a také forma provedení je srovnatelná. Moderátor pořadu klade otázky odborníkovi na lingvistiku, většinou jsou dotazy směřovány na jednoslovné konkrétní výrazy, někdy je téma dílu obecnějšího charakteru (např. hovorová čeština, přechodníky, slova s předponou auto-, odkazovací výrazy u vedlejších vět, výplňková slova). Svými dotazy mohou přispívat také posluchači. Aktuálně Jazykový koutek připravují jazykovědci Martin Prošek, Helena Chýlová a Martina Spěváčková s moderátory Vladimírem Šťovičkem a Stanislavem Juríkem.⁸⁶

⁸² Papoušek na motocyklu: Nejnovější. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/papousek-na-motocyklu-7908711>

⁸³ Klasická povídka: Nejnovější. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/povidka-5057463>

⁸⁴ Povídka: Nejnovější. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/kabinet-5057586>

⁸⁵ Současná povídka: Nejnovější. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/moderni-povidka-5057475>

⁸⁶ O pořadu Jazykový koutek. *Český rozhlas Plzeň* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-04]. Dostupné z: <https://plzen.rozhlas.cz/jazykovy-koutek-6708854/o-poradu>

Jazykový koutek se pokusil objasnit výrazy jako polotriko a polokošile (z anglického „polo“, nikoli z českého půl), kdyžtak (nespisovný výraz, proto nemá psaná pravidla), hafo (má nářeční původ), majlant (podle německého slova pro bohaté město Milán), hold a holt. Dotazy se týkaly také vyjádření jako „mít hlavu v pejru“ (pejr původně označovalo žhavý popel), problematiky přechylování profesí, případně názvů mláďat, výplňových slov či psaní číslovek.⁸⁷

5.4 Plus

5.4.1 Knížky Plus

Přibližně dvacetiminutový pořad Knížky Plus v sobotu po 16. hodině podává posluchači informace o literárních událostech posledních dní, moderuje jej Karolína Koubová. Ta v úvodu epizody krátce prozradí zásadní události (úmrtí Jiřího Stránského a vyvrcholení festivalu Děti, čtete?)⁸⁸ a následně uvede žebříček pěti nejprodávanějších knih. Následuje hlavní téma. Uvádím několik epizod, jež mě svými tématy zaujaly: *Jak se papírová kniha mění do rozhlasové podoby? Jaké knihy se čtou v době letního volna? Jak se daří pěstovat lásku dětí ke knihám a čtení? Jak rezonují foglarovky u dnešních mladých čtenářů? O novém románu Radky Denemarkové a Hacknuté češtině.* Další dílčí pasáží je recenzní část, která přináší zpravidla tři knihy, které doporučují různí recenzenti z řad literárních znalců a dalších osobností. Pořad je pak zakončen pravidelnou soutěží.⁸⁹

Přináším podrobnější popis pořadu pomocí dílu⁹⁰ *Jaké jsou v 21. století nároky na povinnou četbu ve školách?* Karolína Koubová v úvodu připomíná stodesetileté

⁸⁷ Hledání v Audioarchivu. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-04]. Dostupné z: <https://hledani.rozhlas.cz/iradio/?query=&reader=&stanice%5B%5D=Plze%C5%88&porad%5B%5D=Jazykov%C3%BD+koutek>

⁸⁸ Úspěšná dánská spisovatelka knih pro děti a mládež vysvětlí, jaké je to psát pro malé čtenáře. *Český rozhlas Plus* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/uspesna-danska-spisovatelka-knih-pro-deti-a-mladez-vysvetli-jake-je-psat-pro-7955129>

⁸⁹ Knížky Plus: Nejnovější. *Český rozhlas Plus* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/knizky-plus-6483092>

⁹⁰ Jaké jsou v 21. století nároky na povinnou četbu ve školách? *Český rozhlas Plus* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/jake-jsou-v-21-stoleti-naroky-na-povinnou-cetbu-ve-skolach-7603141#volume>

výročí narození amerického spisovatele arménského původu Williama Saroyana, poté uvádí pět bestsellerů uplynulého týdne podle Svazu českých knihkupců a nakladatelů (1. Hana, 2. Tatér z Osvětimi, 3. Loutkář, 4. Malý pražský erotikon, 5. Prvok, Šampón, Tečka a Karel). Tematicky se popisovaný díl zaměřuje na povinnou školní četbu. O tom, jak je učitel svazován Rámcovým vzdělávacím programem či CERMATem, jak přimět současné studenty ke čtení či jestli je stále aktuální Babička či Jan Neruda, moderátorka diskutuje s učitelkou českého jazyka a literatury Petrou Helebrantovou. V recenzním okénku tentokrát šéfredaktor nakladatelství Větrné mlýny Petr Minařík uvádí tři slovenské tituly. Následuje posluchačská soutěž Jany Klusákové.

Knížky Plus si dovoluji hodnotit jako velmi přínosný pořad – opírá se o zajímavá a poměrně hodně rozmanitá témata, nabízí aktuální události z literárního světa, informuje o knižních novinkách, a to vše v příjemném svěžím tempu, které nestačí nudit.

5.4.2 Radiokniha⁹¹

Radiokniha je téměř půlhodinový pořad, jenž posluchačům přináší tradiční rozhlasové čtení v interpretaci předních českých herců. Podobně jako ostatní pořady, které používají pro své vysílání knižní tituly, i Radiokniha je časově omezena. Poslechnout si na webu již odvysílané epizody je možné do týdne po uvedení.

Spíše než na klasická díla se Radiokniha zaměřuje na populárně naučné či životopisné knihy. V audioarchivu pořadu jsem z pro mě známých jmen našla Josefa Hiršala, Martina Reinera, Ferdinanda Peroutku, Bohumila Víta Tajovského, Jiřího Stránského, Filipa Jánského, Erika Taberyho, Roalda Dahla či Egona Bondyho. Četba je většinou vícedílná.

5.5 Rádio Junior

Také Rádio Junior vysílá několik pořadů, které se zaměřují na četbu. Vzhledem k cílové skupině, kterou je dítě předškolního a mladšího školního věku, ale nenalezneme ve vysílání této stanice žádné jazykové pořady. Uvádím pouze stručný přehled pořadů literárních:

⁹¹ Radiokniha: Nejnovější. *Český rozhlas Plus* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/radiokniha-6483132>

Pořad Malá pohádka⁹² přináší pohádky a dobrodružné příběhy s krátkou stopáží 15 minut. Pod názvem pořadu lze v audioarchivu ovšem nalézt i kratší příběhy, které dětským posluchačům přibližují historické události Československa (*Olympiáda v Mexiku*⁹³). Z klasických pohádek zazněly například *Prasátka, veselé příhody malých čuníků, Opice, rozverně pohádky o partě zvířátek* nebo *Kočí palác*.

Velká pohádka⁹⁴ je obdobou Malé pohádky, liší se však stopáží a vysílacím časem. Nabízí také známé pohádky jako *O dvanácti měsíčkách, Zlatovláska* či *Čert a Káča*.

Rozhlasová hra⁹⁵ na Rádiu Junior v hodinové stopáží přichází s napínavými a vtipnými příběhy, například *Epochální výlet pana Broučka do 15. století, Edudant a Francimor* a *Stateční kapitáni*.

Ve Čtení na pokračování⁹⁶, dvacetiminutovém pořadu, posluchači uslyší především dobrodružné a sci-fi příběhy. Jedná se například o příběh *Strašibraši aneb Tajemství věže v Kamsehrabech* nebo *Podivuhodná dobrodružství výpravy Barsacovy*.

⁹² Malá pohádka: Nejnovější. *Český rozhlas Rádio Junior* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://junior.rozhlas.cz/mala-pohadka-8055457>

⁹³ Malá pohádka: Olympiáda v Mexiku. *Český rozhlas Rádio Junior* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://prehovac.rozhlas.cz/audio/4015129>

⁹⁴ Velká pohádka: Nejnovější. *Český rozhlas Rádio Junior* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://junior.rozhlas.cz/velka-pohadka-8049321>

⁹⁵ Rozhlasová hra: Nejnovější. *Český rozhlas Rádio Junior* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://junior.rozhlas.cz/rozhlasova-hra-8049317>

⁹⁶ Čtení na pokračování: Nejnovější. *Český rozhlas Rádio Junior* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://junior.rozhlas.cz/cteni-na-pokracovani-8049313>

III. PRAKTICKÁ ČÁST

6 Cíl, metody a předpoklady práce

Praktickou část práce tvoří odpovědi respondentů na dotazník, který byl vytvořen na webové stránce survio.com. Dotazník byl sdílen na sociální síti Facebook a také rozeslán elektronickou cestou přes přímý odkaz dalším dotazovaným z řad přátel, spolužáků a známých. Cílem šetření je konfrontace přístupu k literárním a jazykovým pořadům ve veřejnoprávních médiích především u žáků základních škol, vysokých škol a pracujících. Protože odpovědělo velmi málo studentů SŠ, jejich odpovědi nebylo použito. Předpokládám, že více než polovina tázaných jednotlivců nezná ani jeden z uváděných pořadů. Zároveň však očekávám, že velká část z nich by ocenila, kdyby v hodinách českého jazyka a literatury bylo takových pořadů využito ke zpestření výuky či k doplnění probíraného tématu.

Dotazník sestával z dvanácti otázek. Zde uvádím jejich výčet včetně možností odpovědí.

1) Zvolte prosím Váš současný status:

- a. Student / Studentka ZŠ
- b. Student / Studentka VŠ
- c. Pracující

2) Pohlaví:

- a. Muž
- b. Žena

3) Zvolte variantu, se kterou nejvíce souhlasíte:

- a. Aktivně se zajímám o český jazyk (studuji jej na VŠ, pracuji v oboru, doučuji ho, v této oblasti se samovzdělávám...)
- b. Český jazyk mě vůbec nezajímá.
- c. Český jazyk mě celkem zajímá, ale nic navíc nedělám.
- d. Jiná (volná odpověď)

4) Zvolte variantu, se kterou nejvíce souhlasíte:

- a. Aktivně se zajímám o literaturu (studuji ji na VŠ, vyhledávám si odborné články či informace o literatuře...)
- b. Literatura mě vůbec nezajímá.

- c. Baví mě číst knihy, ale více se o literaturu nezajímám.
- d. Jiná (volná odpověď)

5) Napište, zda sledujete Českou televizi (ČT).

6) Nehledě na to, jaká byla Vaše předchozí odpověď, vyberte pořady ČT, které znáte, nebo o kterých jste slyšeli.

- a. Knížka do batůžku
- b. Králíkova čítanka
- c. Čtenářský deník...
- d. Třistatřicetři
- e. ASAP
- f. U zavěšené knihy
- g. O češtině
- h. Čtení do ouška / Malovaná čítanka / Pohádky B. Němcové / Pohádky K. J. Erbena (ČT Děčko)
- i. Česko jedna báseň
- j. Neznám žádný z uvedených

7) Pokud jste výše zaškrtnuli nějakou možnost, pokuste se upřesnit, zda pořad sledujete, aktivně jej vyhledáváte, znáte někoho, kdo jej sleduje, jen jste zaslechli, že existuje atd.

8) Napište, zda posloucháte Český rozhlas (ČRo).

9) Nehledě na to, jaká byla Vaše předchozí odpověď, vyberte pořady Českého rozhlasu, které znáte, nebo o kterých jste slyšeli.

- a. O původu příjmení
- b. Papoušek na motocyklu
- c. Povídka / Klasická povídka / Současná povídka
- d. Jazykový koutek
- e. Knížky Plus
- f. Radiokniha
- g. Malá pohádka / Velká pohádka / Rozhlasová hra / Čtení na pokračování (Rádio Junior)
- h. Okouzlení slovem
- i. Slovo nad zlato
- j. Četba na pokračování

- k. BáSnění
- l. Svět poezie
- m. Stránky na dobrou noc
- n. Reflexe: Literatura!
- o. Schůzky s literaturou
- p. Neznám žádný z uvedených

10) Pokud jste výše zaškrtnuli nějakou možnost, pokuste se upřesnit, zda pořad posloucháte, aktivně jej vyhledáváte, znáte někoho, kdo jej poslouchá, jen jste zaslechli, že existuje atd.

11) Obohatil Váš kantor někdy výuku ČJ a literatury pořadem jazykového či literárního zaměření (výše uvedenými pořady)?

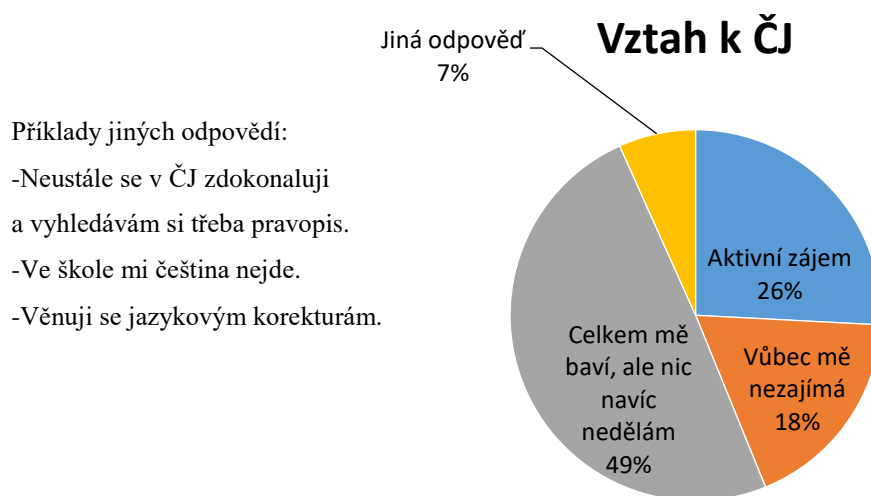
- a. Ne, nikdy.
- b. Ano, ale většinu třídy to nebavilo.
- c. Ano, občas.
- d. Jiná (volná odpověď)

12) Ocenili byste, kdyby učitel hodiny českého jazyka a literatury obohatil o jazykové nebo literární pořady ČT či ČRo?

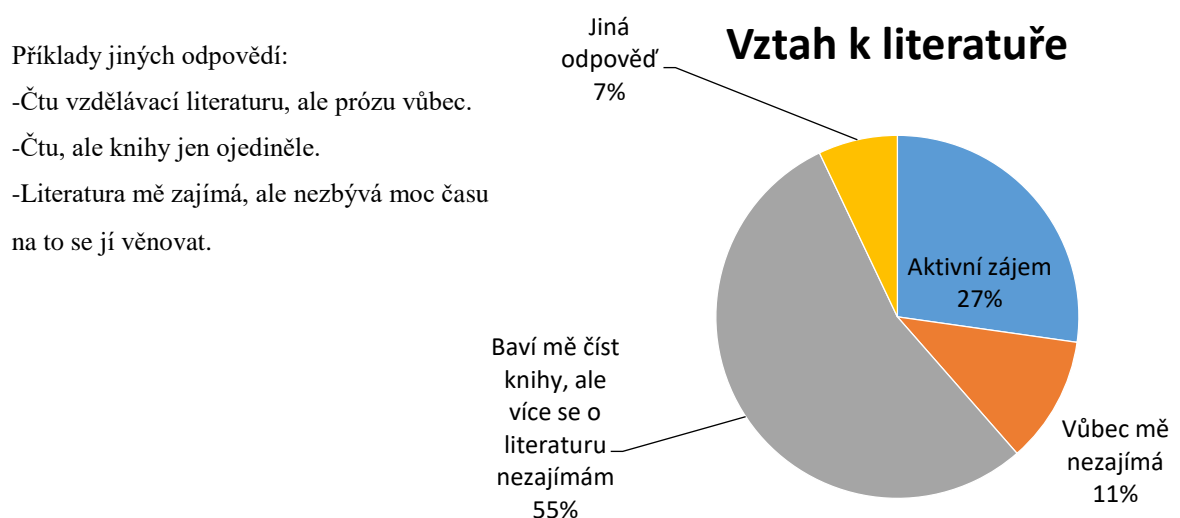
7 Výsledky dotazníkového šetření

Na dotazník odpovědělo 89 respondentů, z nich 16 mužů a 73 žen. Více než polovinu responsí tvoří studenti vysokých škol (51,7 %), 27 % odpovídajících uvedlo, že pracují, 21,3 % tvoří žáci základních škol. Další výsledky uvádím pomocí grafů, případně pomocí textového přepisu odpovědí, pokud je považuji za důležité.

Otázka č. 3: Vztah respondentů k českému jazyku

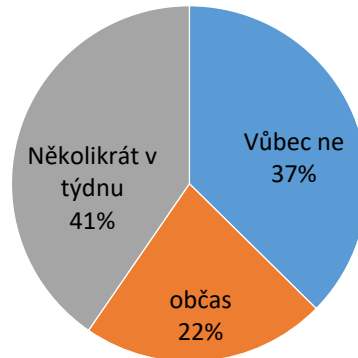

Otázka č. 4: Vztah respondentů k literatuře

Otázka č. 5: Napište, zda sledujete Českou televizi.

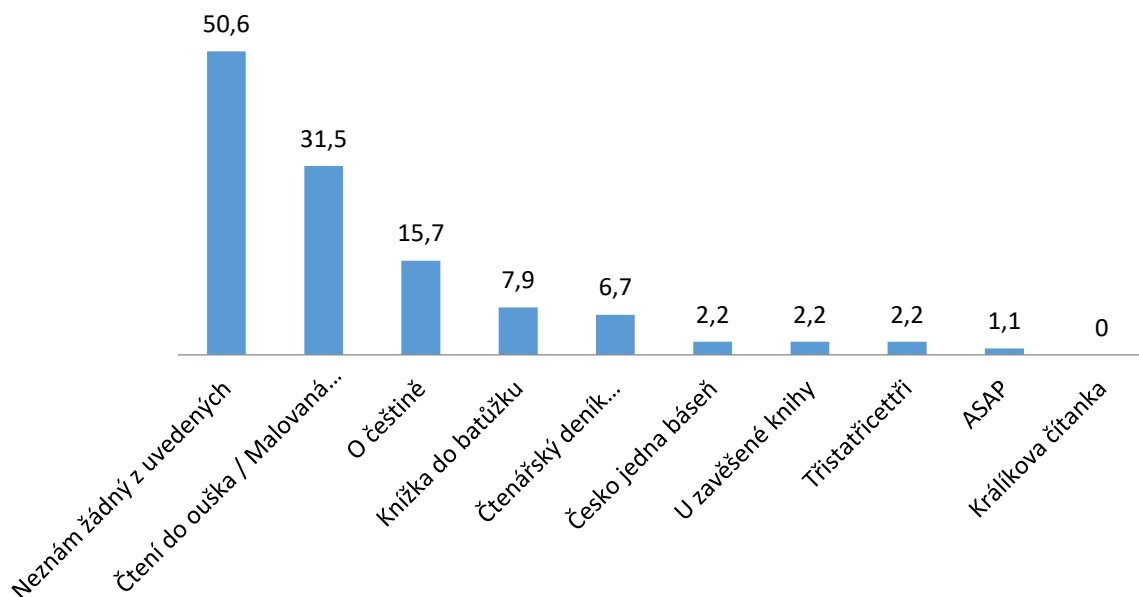
Sledování ČT

37 % odpovědělo, že televizi vůbec nesleduje, a to z různých důvodů (nezajímavý obsah, televizi nevlastní, nemají na to čas, preferují jiné kanály). V případě sledování ČT odpovídající vyhledávají pořady jako například Všechnopárty, Hydepark, AZ kvíz, Kde domov můj, Věda 24, zpravodajství či válečné dokumenty.

Otázka č. 6: Povědomí o vybraných pořadech ČT (nehledě na zájem o TV).

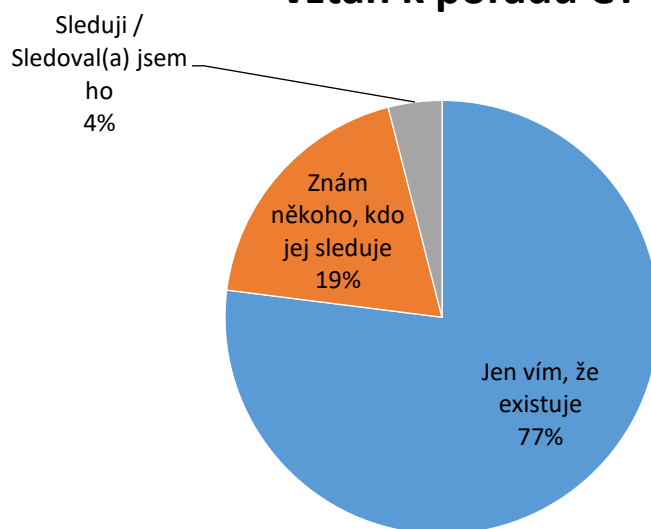
Povědomí o vybraných pořadech ČT (%)

Pozn. Procentuální podíl je větší než 100, protože dotazovaný mohl zvolit více možností.

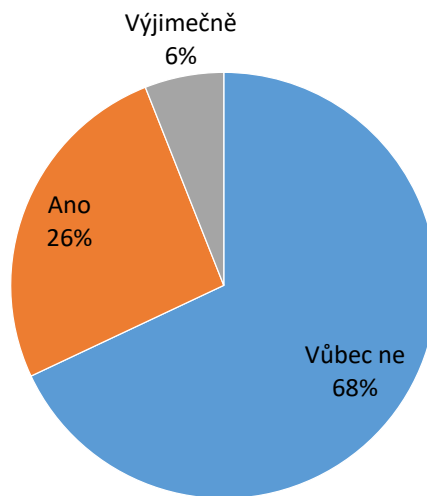
Otázka č. 7: Pokud jste výše zaškrtnli nějakou možnost, pokuste se upřesnit, zda pořad sledujete, aktivně jej vyhledáváte, znáte někoho, kdo jej sleduje, jen jste zaslechli, že existuje atd.

Vztah k pořadu ČT

Otázka č. 8: Napište, zda posloucháte Český rozhlas.

Poslech ČRo

Z kladných odpovědí velmi ojediněle zaznělo, že Český rozhlas respondenti využívají k poslechu pořadů s jazykovou a literární tematikou (pouze 4x):

„Hraje u babičky o víkendu. Halina tam má pořad o literatuře.“

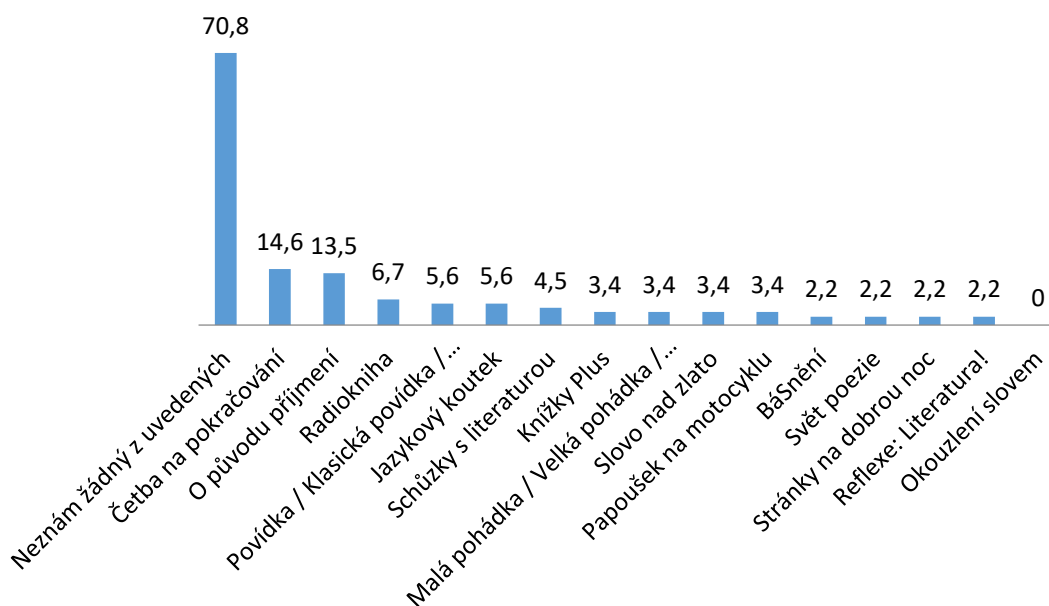
„Poslouchám knihy na pokračování.“

„Poslouchám výjimečně. Když už, tak rozhlasové hry.“

„Poslouchám rozhlasové hry.“

Otázka č. 9: Povědomí o vybraných pořadech ČRo.

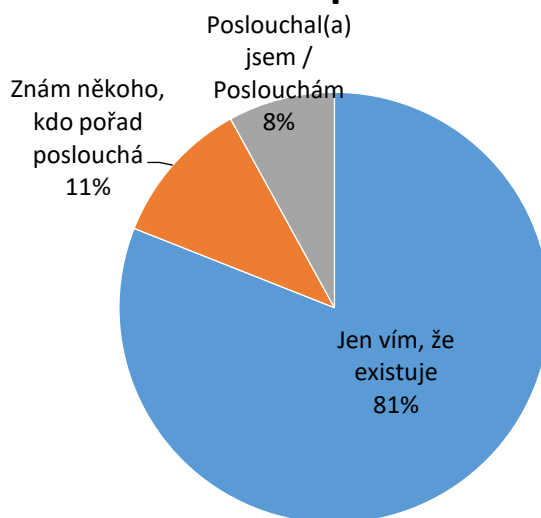
Povědomí o vybraných pořadech ČRo (%)

Pozn. Procentuální podíl je větší než 100, protože dotazovaný mohl zvolit více možností.

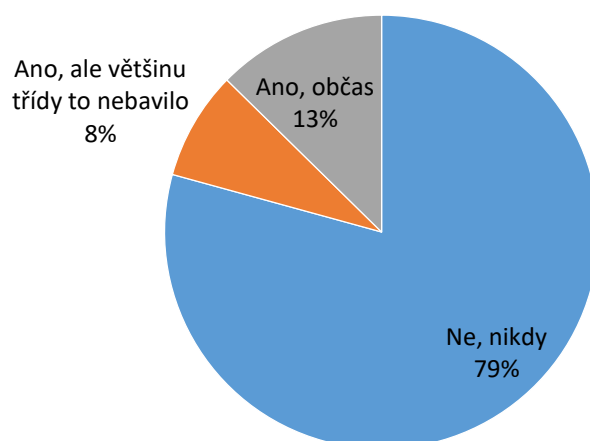
Otázka č. 10: Pokud jste výše zaškrtnli nějakou možnost, pokuste se upřesnit, zda pořad posloucháte, aktivně jej vyhledáváte, znáte někoho, kdo jej poslouchá, jen jste zaslechli, že existuje atd.

Vztah k pořadu ČRo

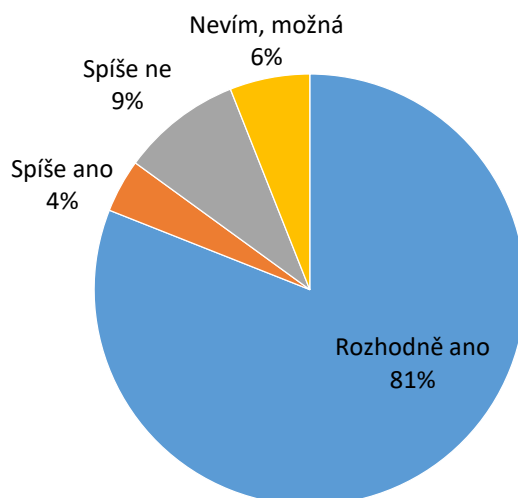
Otázka č. 11: Obohatil Váš kantor někdy výuku ČJ a literatury pořadem jazykového či literárního zaměření (výše uvedenými pořady)?

Došlo u vás někdy k obohacení výuky o takové pořady?

Otázka č. 12: Ocenili byste, kdyby učitel hodiny českého jazyka a literatury obohatil o jazykové nebo literární pořady ČT či ČRo?

Ocenili byste podobný pořad ve výuce?

Příkládám důvody a další poznatky, proč by takové pořady dle respondentů byly prospěšné:

„Hodina by byla obohacena o příkladné ukázky, které by se studentům snadněji vryly do paměti. Hodina češtiny by nebyla žádný stereotyp a s názornými ukázkami by se nechalo i formou hry dále pracovat.“

„Jazykové a literární pořady by byly zpestřením výuky a na základě takového zpestření je více pravděpodobné, že se některý z žáků bude chtít dozvědět více.“

„Pořady tohoto rázu by mohli být dobrým sekundárním zdrojem, a mohli by aktualizovat hodinu.“

„Děti mohou získat jiný úhel pohledu. To, zda by byly pořady zařazovány pravidelně, záleží pak na zpětné vazbě studentů, žáků.“

„Určitě, student má větší šanci si danou problematiku zapamatovat.“

„Ano, už jen proto, že bude výklad obohacen o výklad jiné osoby. Rozbije to stereotyp a nehledě na kvalitu učitele pořad byl připravován několika odborníky a editován, proto může být výhodné si jím ve výuce pomoci.“

Důvody respondentů, proč pořady ve výuce nepoužívat:

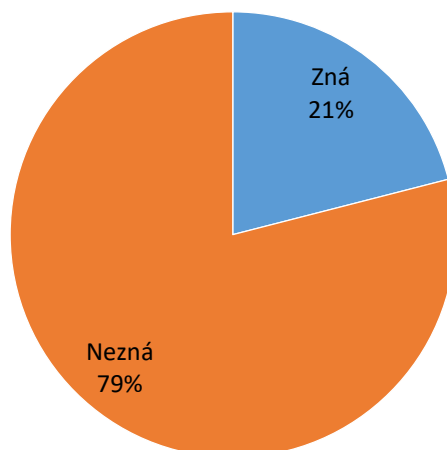
„Spíš se mi líbilo, když se vyučující rozpovídal o nějakém díle, které měl rád.“

„Myslím si, že většinu třídy by to nebavilo. I když mě český jazyk vždycky bavil, nevím, zda by to bavilo i mě, zda by tyto pořady byly vhodné.“

„Neoceníl, nedokázal bych se na to během vyučování soustředit.“

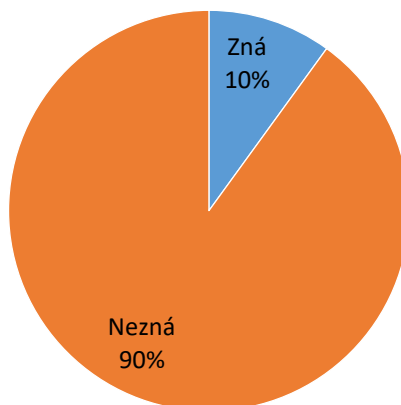
„Nedokážu si to představit.“

Povědomí o pořadech ČT u žáků ZŠ

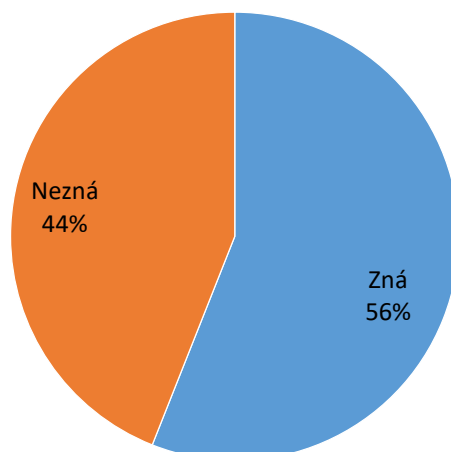
Všichni, kteří odpověděli kladně, zároveň uvedli, že znají pořady na Děčku (Čtení do ouška aj.). Jedna osoba navíc zná pořad O češtině a Čtenářský deník...

Povědomí o pořadech ČRo u žáků ZŠ

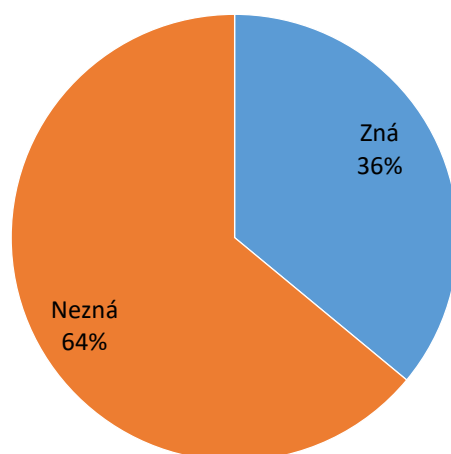
Všechny osoby, které odpověděly kladně, znaly pouze pořad O původu příjmení.

Povědomí o pořadech ČT u studentů VŠ

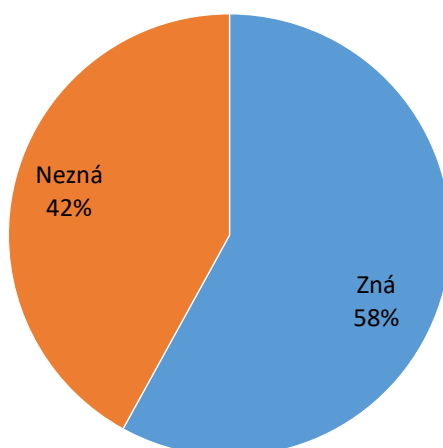
Více než 60 % vysokoškoláků, kteří uvedli, že znají některý z pořadů ČT, zvolilo pořady na Děčku (Čtení do ouška aj.). Následoval pořad O češtině a Knížka do batůžku.

Povědomí o pořadech ČRo u studentů VŠ

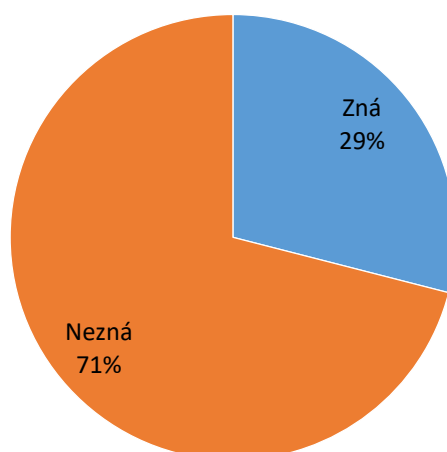
Více než polovina, jež odpověděla, že zná alespoň jeden pořad, uvedla Četbu na pokračování. Dalším nejznámějším pořadem bylo O původu příjmení a Radiokniha.

Povědomí o pořadech ČT u pracujících

Více než polovinu kladných odpovědí tvořilo Čtení do ouška či jiné pořady na Děčku. Přibližně 35 % z kladně odpovídajících uvedlo, že zná pořad O češtině, následoval Čtenářský deník...

Povědomí o pořadech ČRo u pracujících

Shodné procento z kladných odpovědí tvořila Četba na pokračování a O původu příjmení (57 %). Dalším známým pořadem byly Stránky na dobrou noc, poté Jazykový koutek.

8 Shrnutí praktické části

Po vyhodnocení dotazníku jsem dospěla k závěru, že sledování či poslech mnou vybraných jazykových či literárních pořadů ČT a ČRo je u respondentů minimální. Jak u pořadů ČT, tak u pořadů ČRo více než polovina dotázaných uvedla, že nezná žádný z nich. Vyšší byl tento podíl u rozhlasových pořadů (70,8 %). Ani jeden vybraný televizní pořad nezná 50,6 % respondentů. Větší povědomí o pořadech ČT jistě souvisí s její celkovou oblíbeností - občas ji sleduje 22 %, pravidelně 41 % tázaných, vůbec ji nesleduje 37 %. U ČRo je tomu jinak – poslouchá jej pouze 26 %, 68 % Český rozhlas vůbec neposlouchá, 6 % jen výjimečně.

Nejvíce pořadů znali se ukázali být vysokoškolští studenti. Alespoň jeden jazykový či literární pořad ČT zná 56 %, u pořadů ČRo 36 %. Podíl u osob pracujících je u televizních pořadů sice o něco vyšší (58 %), ale minimálně jeden rozhlasový pořad jich zná pouze 29 %. Nejméně pořady znají žáci základních škol – 21 % žáků zná některý z pořadů ČT, 10 % žáků někdy slyšelo o vybraném pořadu ČRo.

Takových výsledků bylo zjištěno i přesto, že kladný vztah k českému jazyku potvrdila více než polovina respondentů (49 % český jazyk celkem baví, ale nic navíc pro něj nedělají, 26 % se o něj aktivně zajímá, jen 18 % čeština nezajímá vůbec). Literatura uspěla ještě více, 55 % respondentů rádo čte, i když se o literaturu více nezajímá, aktivně se literaturou zabývá 27 %, ale vůbec nezajímá jen 11 % tázaných.⁹⁷

Z pořadů s literární a jazykovou tematikou na ČT je dle dotazníku nejznámější Čtení do ouška (a podobné pořady na Děčku), a to u 31,5 % odpovídajících. Následuje pořad O češtině (15,7 %), Knížka do batůžku (7,9 %) a Čtenářský deník... (6,7 %). Ovšem celých 77 % zná tyto pořady pouze z doslechu. Sledují je (sledovala v minulosti) 4 %, zbývajících 19 % respondentů zná někoho, kdo pořad sleduje.

V případě ČRo je nejznámějším pořadem Četba na pokračování (14,6 %), dále O původu příjmení (13,5 %), Radiokniha (6,7 %) a Jazykový koutek shodně s Povídkou / Klasickou povídkou / Současnou povídkou (5,6 %). Pořad poslouchalo či poslouchá 8 %, 11 % zná někoho, kdo pořad poslouchá, 81 % pouze ví o jeho existenci.

⁹⁷ Zbýlých 7 % dotázaných u obou otázek svou odpověď specifikovalo, odpovědi byly však spíše pozitivní.

Závěrem dotazníku bylo zkoumáno, zda v hodinách českého jazyka a literatury došlo někdy k obohacení o pořady podobného typu. Záporně odpovědělo 79 % respondentů. 8 % připustilo, že k něčemu takovému došlo, ale většinu třídy to nezaujalo. Jen 13 % potvrdilo občasné využití takových pořadů. V budoucnu, popřípadě hypoteticky, by 81 % dotázaných rozhodně souhlasilo s tím, kdyby se kantor pokusil použít podobný pořad v hodinách. Mohlo by to tak například prohloubit žákův zájem o probíranou látku nebo pomoci s jejím zapamatováním.

Navzdory všem vyhodnoceným informacím jsem si vědoma skutečnosti, že můj okruh respondentů není dostatečně velký, tudíž je potřeba považovat výsledky pouze za orientační.

IV. ZÁVĚR

Tato bakalářská práce pojednávala o literárních a jazykových pořadech v českých veřejnoprávních médiích, tedy v České televizi a Českém rozhlasu. Úkolem bylo vybrané pořady představit a interpretovat, a následně s pomocí dotazníkového šetření u žáků základních škol a dalších respondentů vyhodnotit, jak pomáhají naplňovat výchovnou a vzdělávací funkci médií.

V teoretické části jsem nejprve poskytla stručný přehled o médiích a komunikaci obecně, větší pozornost pak byla zaměřena na masová a veřejnoprávní média, do nichž řadíme mimo jiné Českou televizi a Český rozhlas. Tyto dvě instituce mají výsadní postavení v českých médiích, které vyplývá z jejich veřejného zájmu a kulturní podstaty. A především díky tomuto kulturnímu principu nám mohou nabízet pořady inteligentní, poučné, vzdělávací a výchovné, jakými jsou například pořady s literárním a jazykovým zaměřením. Při tvorbě této práce jsem zjistila, že takových pořadů je dostatek, dle mého názoru se jedná o kvalitní relace (běžně na jejich tvorbě spolupracují odborníci např. z Ústavu pro jazyk český) poskytující široký obsah pro všechny věkové skupiny. Zaměřila jsem se na 9 pořadů v České televizi, z nichž 3 jsou určeny předškolákům či dětem mladšího školního věku (Knížka do batůžku, Králíkova čítanka a čtení na ČT Děčko). Tyto relace dbají především na zachování tradice české pohádky. Dalších pět pořadů (Čtenářský deník..., Třistatřicettři, ASAP, U zavěšené knihy a Česko jedna báseň) je určeno vyspělejšímu čtenáři, který se zajímá o literaturu hlouběji. Jediný jazykový pořad na ČT je pořad O češtině, jenž zábavnou formou poučuje děti i dospělé o různých odvětvích jazyka.

Také Český rozhlas nabízí méně pořadů zabývajících se jazykem – v mém výběru jsou to pořady O původu příjmení, Okouzlení slovem, Slovo nad zlato a Jazykový koutek. Žádný z nich není primárně určen dětskému posluchači, ale nepochybuji o tom, že některé díly by bylo možné vhodně zapojit do výuky na školách. Přímo pro děti jsou určeny aktivity Rádia Junior, konkrétně Malá a Velká pohádka, Rozhlasová hra a Čtení na pokračování. Literárních pořadů na ČRo je dlouhá řada – Četba na pokračování, BáSnění, Svět poezie, Stránky na dobrou noc, Reflexe: Literatura!, Schůzky s literaturou, Papoušek na motocyklu, Povídka (Klasická i Současná), Knížky Plus a Radiokniha. Jedná se o relace diskusní, rozhlasové čtení, literární portréty, glosy a další.

V praktické části jsem se pokusila s pomocí dotazníku zjistit, jak jsou výše uvedené pořady populární u lidí různého věku (žáci ZŠ, studenti VŠ, pracující). Výsledky podaly informaci, že více než polovina respondentů nezná ani jeden vybraný pořad České televize a přibližně 70 % tázaných nezná ani jeden pořad literárního či jazykového zaměření Českého rozhlasu. O relacích měli největší přehled vysokoškoláci, ale ani u nich nelze říci, že by pořady aktivně vyhledávali. Prvními třemi neznámějšími pořady ČT jsou dle dotazníku Čtení do ouška (a podobné pořady na Děčku), následuje O češtině a Knížka do batůžku. V případě ČRo Četba na pokračování, O původu příjmení a Radiokniha. Téměř 90 % dotázaných uvedlo, že použití podobných pořadů ve výuce by bylo obohacující.

I přes malé povědomí respondentů o jazykových a literárních pořadech jsem dospěla k závěru, že média veřejné služby poskytují dostatek materiálu s výchovnou a vzdělávací funkcí. Tento úkol se daří plnit nejen díky pestré programové skladbě, množství žánrů, respektování potřeb všech posluchačů a diváků, ale hodnotnými se pořady stávají už jen svým kultivovaným projevem a příkladným používáním našeho národního jazyka.

V. SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ

BIBLIOGRAFIE

- HVÍŽĎALA, Karel. *Moc a nemoc médií*. Praha: Dokořán, 2003. ISBN 80-86569-70-5
- JEŠUTOVÁ, Eva. *Od mikrofonu k posluchačům: z osmi desetiletí českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003. ISBN 80-86762-00-9.
- JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4.
- MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5.
- NIKLESOVÁ, Eva. *Teorie a východiska současné mediální výchovy*. České Budějovice: Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2007. ISBN 978-80-7040-995-4.
- THOMPSON, John B. *Média a modernita: sociální teorie médií*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0652-6.
- TOMSKÝ, A. Smysl a poslání veřejnoprávních médií. In: *Právo veřejnosti a veřejnoprávní média*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2000, s. 14-18. ISBN 80-7041-064-7.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- Anna Aňa Geislerová. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10098965974-knizka-dobatuzku/206552110680013-anna-ana-geislerova/>
- ASAP. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11467071846-asap/>
- ASAP: Alibi slov adresovaných pidilidem. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11467071846-asap/216562231000020/>
- ASAP: Horror – A Smrt Automaticky Přijde. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11467071846-asap/216562231000002/>
- ASAP: Přehled dělů. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11467071846-asap/dily/>
- BáSnění. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-04]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/basneni-5989144>
- Česko jedna báseň: Pavel Šrut. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-02]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10121102744-cesko-jedna-basen/307292320020043-cesko-jedna-basen-pavel-srut/>
- Česko jedna báseň: Přehled dělů. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-02]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10121102744-cesko-jedna-basen/dily/>
- Četba na pokračování: Nejnovější. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-13]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/cetba-na-pokracovani-5057553>
- Čtenářský deník... *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10169663406-ctenarsky-denik/>
- Čtenářský deník... *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10169663406-ctenarsky-denik/308292320020018-ctenarsky-denik-kveta-legatova-jozova-hanule/>

- Čtení na pokračování: Nejnovější. *Český rozhlas Rádio Junior* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://junior.rozhlas.cz/cteni-na-pokracovani-8049313>
- Děčko: Pohádky Boženy Němcové. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://decko.ceskatelevize.cz/pohadky-bozeny-nemcove>
- Děčko: Pohádky Karla Jaromíra Erbena. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://decko.ceskatelevize.cz/pohadky-karla-jaromira-erbena>
- Děčko: Pořady. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://decko.ceskatelevize.cz/porady>
- Hein: O původu příjmení. *Český rozhlas Dvojka* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-04]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/hein-7546661>
- Hledání v Audioarchivu. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-04]. Dostupné z: <https://hledani.rozhlas.cz/iradio/?query=&reader=&stanice%5B%5D=Plze%C5%88&porad%5B%5D=Jazykov%C3%BD+koutek>
- Hledání v Audioarchivu: O původu příjmení. *Česká televize* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-09]. Dostupné z: <https://hledani.rozhlas.cz/iradio/?query=&reader=&porad%5B%5D=O+p%C5%AFvodu+p%C5%99%C3%ADjmen%C3%AD>
- Hledání v Audioarchivu: Slovo nad zlato. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-08]. Dostupné z: <https://hledani.rozhlas.cz/iRadio/?query=&reader=&stanice%5B%5D=%C4%8CRo+Dvojka&porad%5B%5D=Slovo+nad+zlato>
- Holoubek: O původu příjmení. *Český rozhlas Dvojka* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-04]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/holoubek-7546655>
- Jak se během tří desetiletí proměnila literatura pro děti a mládež? *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/jak-se-behem-tri-desetileti-promenila-literatura-pro-deti-a-mladez-8112456>
- Jaké jsou v 21. století nároky na povinnou četbu ve školách? *Český rozhlas Plus* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11]. Dostupné z:

<https://plus.rozhlas.cz/jake-jsou-v-21-stoleti-naroky-na-povinnou-cetbu-ve-skolach-7603141#volume>

- Klasická povídka: Nejnovější. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/povidka-5057463>
- Knížka do batůžku. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10098965974-knizka-do-batuzku/>
- Knížka do batůžku: Jan Burian. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10098965974-knizka-do-batuzku/206552110680002/>
- Knížky Plus: Nejnovější. *Český rozhlas Plus* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/knizky-plus-6483092>
- Kodex Českého rozhlasu. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://rada.rozhlas.cz/kodex-ceskeho-rozhlasu-7722382>
- Králíkova čítanka. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10268377650-kralikova-citanka/>
- Malá pohádka: Nejnovější. *Český rozhlas Rádio Junior* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://junior.rozhlas.cz/mala-pohadka-8055457>
- Malá pohádka: Olympiáda v Mexiku. *Český rozhlas Rádio Junior* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://prehravac.rozhlas.cz/audio/4015129>
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: MŠMT, 2017 [cit. 2019-07-03]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>
- Na vlnách TSF. Verše z poetické sbírky Jaroslava Seiferta. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-06]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/na-vlnach-tsf-verse-z-poetisticke-sbirky-jaroslava-seiferta-8113920#volume>
- O češtině. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10098745482-o-cestine/212563235500020/>
- O češtině: 23. 7. 2012. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10098745482-o-cestine/212563235500017/video/>

- O češtině: Videoarchiv. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10098745482-o-cestine/video/>
- O pořadu Četba na pokračování. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-04]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/cetba-na-pokracovani-5057553/o-poradu>
- O pořadu Jazykový koutek. *Český rozhlas Plzeň* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-04]. Dostupné z: <https://plzen.rozhlas.cz/jazykovy-koutek-6708854/o-poradu>
- O pořadu O původu příjmení. *Český rozhlas Dvojka* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-04]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/o-puvodu-prijmeni-7231789/o-poradu>
- O pořadu Okouzlení slovem. *Český rozhlas Dvojka* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/okouzleni-slovem-7230626/o-poradu>
- O pořadu Schůzky s literaturou. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/schuzky-s-literaturou-5057568/o-poradu>
- O pořadu Slovo nad zlato. *Český rozhlas Dvojka* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-08]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/slovo-nad-zlato-7230566/o-poradu>
- O pořadu Stránky na dobrou noc. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-09]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/stranky-na-dobrou-noc-5057451/o-poradu>
- Okouzlení slovem: Krása obyčejných slov. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://prehovac.rozhlas.cz/audio/3288017>
- Okouzlení slovem: Nářečí. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://prehovac.rozhlas.cz/audio/3298329>
- Okouzlení slovem: Slova chvály. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://prehovac.rozhlas.cz/audio/3798804>
- Okouzlení slovem: Slova ovocná. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://prehovac.rozhlas.cz/audio/3932887>

- Okouzlení slovem: Slova patřící dětem. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://prehravac.rozhlas.cz/audio/3646493>
- Okouzlení slovem: Slova starověká. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://prehravac.rozhlas.cz/audio/3822306>
- Okouzlení slovem: Slova ze školních škamen. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://prehravac.rozhlas.cz/audio/3912620>
- Okouzlení slovem: Ustálená rčení. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://prehravac.rozhlas.cz/audio/3308679>
- Papoušek na motocyklu: Nejnovější. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/papousek-na-motocyklu-7908711>
- Povídka: Nejnovější. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/kabinet-5057586>
- Preambule a výklad pojmů. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/preambule-a-vyklad-pojmu/>
- Radiokniha: Nejnovější. *Český rozhlas Plus* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/radiokniha-6483132>
- Reflexe: Literatura!: Nejnovější. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-12]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/reflexe-literatura-5988812>
- Rozhlasová hra: Nejnovější. *Český rozhlas Rádio Junior* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://junior.rozhlas.cz/rozhlasova-hra-8049317>
- Schůzky s literaturou: Nejnovější. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/schuzky-s-literaturou-5057568>
- Slovo nad zlato: Bagáž a pakáž. *Český rozhlas* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-07-08]. Dostupné z: <https://prehravac.rozhlas.cz/audio/3947529>
- Současná povídka: Nejnovější. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/moderni-povidka-5057475>
- Stránky na dobrou noc: Nejnovější. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-09]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/stranky-na-dobrou-noc-5057451>

- Svět poezie. *Český rozhlas Vltava* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-06].
Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/svet-poezie-5057454>
- Třistatřicetři. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01].
Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1096008034-tristatricettri/>
- Třistatřicetři. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01].
Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1096008034-tristatricettri/211562254200003/>
- U zavěšené knihy. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01].
Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10619821880-u-zavesene-knihy/>
- U zavěšené knihy. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01].
Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10619821880-u-zavesene-knihy/213411000170001/>
- U zavěšené knihy: Přehled dílů. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10619821880-u-zavesene-knihy/dily/>
- Úspěšná dánská spisovatelka knih pro děti a mládež vysvětlí, jaké je to psát pro malé čtenáře. *Český rozhlas Plus* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11].
Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/uspesna-danska-spisovatelka-knih-pro-deti-a-mladez-vysvetli-jake-je-psat-pro-7955129>
- Velká pohádka: Nejnovější. *Český rozhlas Rádio Junior* [online]. Praha, c1997-2019 [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://junior.rozhlas.cz/velka-pohadka-8049321>
- Základní informace o ČT. *Česká televize* [online]. Praha, c1996-2019 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/zakladni-informace-o-ct/>